אמרי שמואל

פרשת מטות מסעי

פניני תורה ומוסר מדרש והלכה
על פרשת השבוע

נערך ונילקט מתוך השיעור השבועי
מפי בנו של קדושים האדמו"ר
הרב **שמואל שמעון טולידאנו** שליט"א

יו"ל ע"י בית המדרש מוסדות התורה והחסד **"בית מאיר"**
ע"ש כ"ק מרן האדמו"ר הצדיק הגה"ק רבינו **מאיר אבוחצירא** זיע"א
אשדוד תשפ"א

©
כל הזכויות שמורות
למכון להוצאת ספרים
שעל ידי מוסדות התורה והחסד
"בית מאיר"
ע"ש כ"ק מרן האדמו"ר הצדיק
הגה"ק רבינו **מאיר אבוחצירא** זיע"א
רחוב העצמאות 39
רובע הסיטי אשדוד
מייל : sisat2@gmail.com
לפרטים: 058-4150707

כל המעוניין להקדיש את החוברת להצלחה, לרפואה או לעלוי נישמת,

ניתן לפנות ל:058-4150707

לקבלת החוברת

במייל או בוואצפ, ניתן לשלוח הודעה

במייל- sisat2@gmail.com | בווצאפ: 058-4150707

ואלה יעמדו על הברכה

חוברת זו מוקדשת

לברכתם לבריאותם ולהצלחתם של

יפה שרה בת שולה	ליאור בן שולה
אליהו בן חנה	כרמית בת אביגיל
אדם חיים בן יפה שרה	חנה בת מרסל
עידן בן יפה שרה	יוסף בן מזל
שולה בת שרה	אלון בן חנה
שמעון בן אסתר	מיטל בת חנה
זיוה בת זרי	מרים בת יפה
מומי מימון בן שולה	נועם אלימלך בן מרים
כרמית בת שרה	רפאל בן מרים
יוסף דוד בן שולה	דוד שמעון בן מרים
מירב בת מרסל	עמנואל בת מרים

שהקב"ה ימלא כל משאלות ליבם לטובה ולברכה!

ויזכו לבריאות איתנה, ופרנסה טובה,

שפע ברכה מזל והצלחה בכל מעשה ידיהם, אמן!

נדרים ושבועות

בתחילת פרשת מטות התורה הקדושה מדברת על דיני הנדרים ושבועות, ואומרת לנו התורה (במדבר ל ב-ג) "וידבר משה אל ראשי המטות לבני ישראל לאמר זה הדבר אשר צווה ה' איש כי ידור נדר לה' או השבע שבועה לאסור איסר על נפשו לא יחל דברו ככל היוצא מפיו יעשה".

אחד ההלכות החמורות ביותר בתורה זה דיני נדרים ושבועות, התורה הקדושה מזהירה אותנו שאם אדם נדר נדר, או נשבע שבועה, שיהיה זהיר מאוד לקיים את מה שנדר או נשבע. ואם חושש שמא לא יקיים את הנדר, עדיף שלא ינדור ולא ישבע וכמו ששלמה המלך אומר בספר קהלת (ה ד) "טוב אשר לא תדור משתדור ולא תשלם".

ליהודי יש כח חזק מאוד בדיבורו

רבותינו ז"ל אומרים שלכל יהודי יש כח חזק מאוד בדיבור שלו, מכיון שעל ידי הדיבור שלו הוא יכול להפוך דבר המותר לאסור, ודבר של חול להפוך אותו לקודש, ועל ידי דיבור הוא יכול להחיל קדושה על דבר גשמי.

הדיבור הוא החלק הרוחני שבאדם

והסיבה שהתורה החמירה כל כך בעניין של נדרים ושבועות, מכיון שהדיבור של האדם הוא החלק הרוחני שבאדם, ועל ידי הדיבור האדם נבדל מכל הבעלי חיים כי כל הבעלי חיים הם בבחינת צומח וחי, ואילו האדם הוא בבחינת מדבר.

וכח הדיבור זה כח הנשמה, כמו שכתוב בתורה (בראשית ב ז) "ויהי האדם לנפש חיה" ואומר התרגום לרוח ממללא, לרוח מדברת. ומבאר הזוהר הקדוש (תזריע מו ב) שהכוונה לרוח מדברת בתורה ובתפילה, ללמדך שכח החיות שבאדם הוא בדיבור בתפילה ובתורה.

וז"ל הזוהר (בתרגום) ובא ראה, משום שנפש חיה הזו היא קדושה עליונה, כשמושכת אותה הארץ הקדושה ונכללת בתוכה, אז קוראים לה נשמה, וזו היא שעולה למעלה ומדברת לפני המלך הקדוש, ונכנסת בכל השערים, ואין מוחה בידה, ועל כן נקראת רוח ממללא, שהרי לכל שאר הנפשות אין

רשות לדבר לפני המלך, פרט לזו.

ועל כן התורה מכריזה ואומרת: (תהלים לד יד) נצור לשונך מרע וגו', וכתוב (משלי כא כג) שומר פיו ולשונו וגו'. משום שאם שפתותיו ולשונו מדברים דברים רעים, אותם הדבורים עולים למעלה, ובשעה שעולים, הכל מכריזים ואומרים: הסתלקו מסביב הדבור הרע של פלוני! פנו מקום לדרכו של הנחש התקיף! אז הנשמה הקדושה עוברת ממנו ומסתלקת ולא יכולה לדבר, כמו שנאמר (תהלים לט ג) נאלמתי דומיה החשיתי מטוב.

ואותה הנשמה עולה בבושה, בצרה של הכל, ולא נותנים לה מקום כמקדם. ועל זה כתוב, שומר פיו ולשונו שומר מצרות נפשו. נפשו ודאי. אותה שהיתה מדברת, נעשתה משותקת משום הדבור הרע. ואז מזדמן הנחש, שהכל חוזר למקומו, וכשאותו הדבור הרע עולה בדרכים ידועות ושורה לפני הנחש התקיף, כמה רוחות מתעוררות בעולם, ורוח יורדת מהצד ההוא, ומוצאת אותו האיש מעורר אותו בדבור רע, והרוח הממללת הקדושה הזו עוברת ממנו. אז שורה עליו ומטמאת אותו, ואז הוא סגור.

כמו שענשו של האיש הזה משום דבור רע, כך ענשו משום דבור טוב, שבא לידו ויכול לדבר ולא דבר. משום שפגם אותה הרוח הממללת, שהיא מתקנת לדבר למעלה ולדבר למטה, והכל בקדשה. כל שכן אם העם הולכים בדרך עקמה, והוא יכול לדבר להם ולהוכיח אותם, ושותק ולא מדבר, כמו שאמרנו שכתוב נאלמתי דומיה החשיתי מטוב וכאבי נעכר. עכ"ל הזוהר.

איסור זה של "לא יחל דברו" נאמר רק אצל עם ישראל

ולכן איסור זה של "לא יחל דברו" נאמר רק אצל עם ישראל, אבל אצל הגויים אפילו שמותר להם לנדור ולנדב נדבות כישראל, אבל כאשר הם עוברים על נדרם אין בזה משום "בל יחל", (כמבואר בירושלמי פ"ט דנזיר ה"א אבל תוס' ע"ז ה ב חולק בזה), כי דיבורם גם בלאו הכי הינו חולין ואין בו שמץ של קדושה.

כתוב בנביא בספר ישעיה (נא טז)

"ואשים דברי בפיך ובצל ידי כיסיתיך לנטוע שמים וליסוד ארץ", ומכאן לומדים שעל ידי הדיבור של האדם הוא יכול לברוא עולמות ויכול להחריב עולמות, והתורה מצווה אותנו (דברים כג כד) "מוצא שפתיך תשמור ועשית".

נדרים ושבועות הם מההלכות החמורות ביותר

ומכיון שנדרים ושבועות הם מההלכות החמורות ביותר, לכן מי שלא עומד בשבועתו נענש בעונש חמור ביותר.

ואומרים רבותינו ז"ל בגמרא במסכת שבת (לב ב) שבעוון נדרים ח"ו בנים קטנים מתים בר מינן, כי הקב"ה אומר לאדם כמו שאתה לא מקיים מעשיך כך לא יתקיימו בניך ח"ו, שהם גם כן נקראים מעשיך. ואומר רבי יעקב בעל הטורים (תחילת פרשת מטות) נדרים גמטריא רוצח= 304, ושלמה המלך אומר בספר קהלת (ה ה) "אל תתן את פיך להחטיא את בשרך".

האלמנה שנשבעה ונענשה

הגמרא בגיטין (לה א) מספרת מעשה באדם שהפקיד דינר זהב בידיה של אשה אחת, והיא שמרה את המטבע בתוך כד קמח וכשעבר זמן היא שכחה מהדבר ולשה בצק מאותו קמח, ולא שמה לב ואפתה את הלחם ובתוך הלחם היה הדינר זהב, ואחרי שהוציאה הלחם מן התנור בא עני וביקש לאכול ונתנה לו את הכיכר לחם, שאחרי כמה זמן בא בעל הפיקדון וביקש את הדינר זהב ונשבעה ואמרה לו שזה לא אצלה והיא לא נהנתה מהדינר זהב ובאותו יום מת בנה.

ואומר הבן איש חי בספרו בן יהוידע (שם) שמה שהוצרך 'להודיענו שהיה זמן המעשה בשני בצורת נראה לי בס"ד ללמדנו בזה תוקף וחומר איסור השבועה שאף על פי שזו נתנה אותו ככר צדקה לעני והיה זה בשני בצורת שיש בזה פקוח נפש והדינר ההוא החייה נפשות באותו זמן שהעולם מתים ברעב עם כל זה לא הועיל זכות המצווה ההיא להציל מעונש השבועה ונענשה בבניה כאשר פצה פיה'. ורואים שעד כדי כך חמורה היא השבועה שאפילו שנתנה את הדינר זהב לצדקה והיה בזה פיקוח נפש, אבל כיון שנשבעה שלא נהנתה והיא

נהנתה מעט בזה שבמקום הדינר חסכה מעט קמח לכן היא נענשה שמת בנה, וזה מה אמרו חז"ל (שבת לב ב) שבעוון נדרים ושבועות בנים קטנים מתים.

אלפיים עיירות היו בזמן ינאי המלך וכולם נחרבו

ואומר המדרש (במדבר רבה כב א) אלפים עיירות היו בזמן ינאי המלך, וכולם נחרבו על שבועת אמת כיצד אומר אדם לחבירו בשבועה שאני הולך ואוכל כך וכך במקום פלוני ואשתה כך וכך במקום פלוני, והיו הולכים ומקיימים שבועתן ונחרבו, מה הנשבע באמת כך הנשבע על השקר על אחת כמה וכמה. לכן צריך האדם ליזהר מאוד נדרים ושבועות.

מי שנדר ולא קיים את הנדר אין תפילתו נשמעת בשמים

הזוה"ק בפרשת פקודי (רמט) אומר, שמי שמוציא מפיו דיבור שאינו טוב, כגון מנבל את פיו, או נודר ואינו מקיים, ארבעים מלאכים מנדים אותו ועומד בזה הנידוי במשך ארבעים יום ואין תפילתו נשמעת, ה' ירחם.

ואומרים רבותינו ז"ל (רבינו צדקיה הרופא בספרו שבלי הלקט אות שי"ז מדברי רבו רבינו ישעיה הזקן דיטראני זצ"ל בעל תוס' רי"ד) שהסיבה שעושים התרת נדרים בכניסת יום הכיפורים כי מי שנדר ולא קיים הנדר, אין תפילתו נשמעת בשמים, ואם אדם נדר או נשבע ולא קיים תפילתו לא תתקבל בשמים, כי הקב"ה אומר לאדם כמו שאתה לא קיימת את הדיבור שלך כך אני לא יקיים את הדיבור שלי, ומכיון שכל חייו של האדם תלויים בתפילה של יום הכיפורים ולכן תיקנו חז"ל לעשות התרת נדרים ושבועות לפני כניסת יום הכיפורים.

ויש כח מיוחד לתפילת כל נדרי לא רק להתיר לנו את הנדרים שנדרנו, אלא להתיר את הנדרים של בורא עולם שאם הקב"ה נדר להביא גזירה על איזה אדם בגלל העונות שנכשל בהם, על ידי אמירת כל נדרי בכוונה גדולה מבטלים כל העיכובים שיש לאדם בעולם הזה.

ומובא בשם גדולי הצדיקים שבשעה שבא על יהודי צרה, דבר ראשון שיעשה חשבון נפש ויבדוק האם נדר

איזה נדר או נשבע איזה שבועה ולא קיים?

הבור והחולדה יהיו עדים בדבר

ומובא בערוך (ערך חלד א, הביאו בקצרה רש"י במסכת תענית ח א ד"ה מחולדה) מעשה בנערה שהיתה הולכת לבית אביה והיתה מקושטת בכלי כסף וזהב וגם יפת תואר, ותעתה בדרך והלכה בלא יישוב, כיון שהגיע חצי יום צמאה ולא היה לה לוייה, ראתה באר וחבל של דלי תלוי עליה, אחזה בחבל והשתלשלה וירדה לבאר, לאחר ששתת בקשה לעלות ולא יכלה, היתה בוכה וצועקת, עבר עליה אדם אחד ושמע קולה ועמד על הבאר והציץ בה ולא היה יכול להבחין לה, אמר לה מי את מבני אדם או מבני המזיקים, אמרה לו מבני אדם אני, אמר לה שמא מן הרוחות את ומתנכרת עלי, א"ל לאו, אמר לה השבעי לי שמבני אדם את, נשבעה לו, אמר לה מה טיבך ספרה לו כל המעשה, א"ל אם אני מעלך תינשאי לי, אמרה לו כן.

מיד אותו בחור סיכן את עצמו וירד לבור עד שהצליח להוציא את אותה נערה מן הבור והיא הודתה לו מאוד, והנערה מצאה חן בעיניו וגם הוא מצא חן בעיניה ונתנו שבועה בניהם שהם יגדלו הם יתחתנו כי עכשיו הם היו צעירים מאוד, אמר לה מי יהיה עד ביני ובינך והיתה חולדה אחת עוברת כנגדן, אמרה לו השמים (-לשון שבועה) וחולדה זו ובאר זה יהיו עדים שאין אנו משקרים זה בזה, הלכו כל אחד לדרכו, ואותה הנערה עמדה באמונתה, וכל מי שהיה רוצה להינשא לה היתה ממאנת עליו, כיון שהחזיקו בה התחילה לנהוג עצמה כשוטה ונכפה ומקרעת בגדיה ובגדי כל מי שהיה נוגע בה, עד שנמנעו בני אדם ממנה, והיא היתה משמרת בריתה לאותו איש, והוא כיון שעבר מכנגד פניה תקפו יצרו ושכח והלך לעירו ונפנה למלאכתו ונשא אשה אחרת ונתעברה וילדה בן זכר, כשהגיע לג' חדשים חנקתו חולדה ועוד נתעברה וילדה זכר ונפל לבור, אמרה לו אשתו אם כדרך כל אדם היו מתים בניך הייתי אומרת צידוק הדין, עכשיו שמתו מיתה משונה אין זה בלא דבר, אלא ספר לי מה מעשיך, גילה

לה כל המעשה, נתגרשה ממנו, אמרה לו לך אצל חלקך שנתן לך הקדוש ברוך הוא, הלך ושאל בעירה אמרו לו נכפתה היא כל מי שתובעה כך וכך עושה לו, הלך אצל אביה סיפר לו כל המעשה, אמר לו אני מקבל כל מום שבה, העמיד עליו עדים בא אצלה התחילה לעשות כמנהגה, סיפר לה מעשה חולדה ובור, אמרה לו אף אני בבריתי עמדתי, מיד נתיישבה דעתן ופרו ורבו בבנים ובנכסים ועליה אמר הכתוב "עיני בנאמני ארץ" (תהלים ק"א ו).

מיעקב אבינו לומדים שהמאחר לקיים הנדר באה עליו צרה

ואנחנו רואים בתורה כמה נדר זה דבר חמור לפני הקב"ה, שאפילו אם אדם רק מאחר מלקיים את הנדר מיד בא עליו צרה ומניין לומדים זאת? מיעקב אבינו.

התורה הקדושה (בראשית לד ב) מספרת לנו שכאשר יעקב אבינו הגיע לארץ ישראל עבר יעקב אבינו צער גדול מאוד שבא שכם בן חמור ולקח וטמא את דינה בתו של יעקב אבינו, ולמה בא הצער הגדול הזה על יעקב אבינו הרי אין דבר שקורה סתם אלא הכל מכוון מבורא עולם?

אלא אומר המדרש (מדרש תנחומא בובר פרשת וישלח כ) שיעקב אבינו יצא מהבית של לבן הוא נדר נדר להקב"ה, ואמר רבונו של עולם אם אני יגיע בשלום לארץ ישראל אני יקריב קורבן להקב"ה, ואומרת לנו התורה שהגיע יעקב אבינו לארץ ישראל התאחר ולא הקריב קורבן להקב"ה וכיון שיעקב אבינו איחר לשלם את הנדר לכן בא עליו צרה עם בתו דינה.

לך מהר ותשלם לעני את כל מה שהבטחת לו

וכך מסופר על רבינו הקדוש רבי ישראל בעל שם טוב שהיה איזה יהודי שהיה עשיר גדול מאוד, ויום אחד בא איזה יהודי עני והיה בוכה שצריך הוא לחתן את הבת שלו ואין לו פרוטה, ושאל העשיר את העני וכמה אתה צריך להוצאות החתונה? התחיל לעשות חשבון ואמר כך וכך כסף אני צריך להוצאות החתונה, מיד אמר העשיר אתה לא צריך יותר לאסוף

צדקה בשביל החתונה בעוד שלושה ימים אני יביא לך כל ההוצאות של החתונה, ומיד כשיצא העני מהבית של העשיר, העשיר מרוב שהיה טרוד בעסקיו שכח מה שהבטיח ולמחרת כבר נסע לאיזה מדינה רחוקה לרגל מסחרו ושכח ממה שהבטיח לעני, והיה העני ממתין לעשיר שיקרא לו והיה יושב ובוכה, והגיע יום החתונה ואין לו כלום, ואחרי שלושה ימים אשתו של העשיר נעשתה חולה מאוד עד שעמדה למות, והזעיקו את העשיר שיחזור וכשחזר ומצא את אשתו על ערש דווי מיד רץ אל רבינו הבעש"ט, וסיפר על אשתו שנמצאת על ערש דווי, ושאל הבעל שם טוב את העשיר מה עשית בכל השבוע האחרון, והעשיר התחיל לספר יום ראשון בבוקר עשיתי כך וכך, ויום שני עשיתי כך וכך, ותוך כדי סיפר על העני שבא לבקש צדקה והבטיח לו שייתן לו ומרוב הטרדות שיש לו במסחר עדיין לא נתן לו, מיד עצר אותו הבעש"ט ואמר לו זה הסיבה שאשתך חולה, לך מהר ותשלם לעני את כל מה שהבטחת לו ואשתך תהיה בריאה וכך היה.

המלאך שנברא מהנדר או מהשבועה הוא בעל מום

ואומר רבינו האר"י הקדוש שבשעה שאדם נודר נדר או נשבע שבועה נברא מלאך מהנדר או מהשבועה והמלאך שנברא הוא עדיין בעל מום, והוא לא שלם, ומתי המלאך נהיה שלם, מתי שמקיים את הנדר או השבועה, ואם האדם נדר נדר או נשבע שבועה, ולא מקיים מה שנדר או נשבע אותו מלאך שנברא מהנדר, או מהשבועה, שהוא עדיין בעל מום, מקטרג על האדם לפני הקב"ה, ושיש קטרוג על האדם בשמים, זה מה שמביא על האדם את כל הצרות.

אותו מלאך שנברא מהנדר עצר את מלאך המוות מלקחת את נשמתו

הרב מעבר יבוק כותב מעשה באיש אחד שהיה גוסס במשך שלשה ימים שהיה מפרפר בין חיים למות, ונשמתו לא עוזבת אותו והיה מצטער צער רב ולא היו מבינים מדוע אינו מת, שהרי הוא כבר גוסס בין מיתה לחיים כבר זמן ארוך, והלכו בני משפחתו לצדיק

וביקשו ממנו שיתפלל על הגוסס שימות כי יש לו צער גדול מאוד, אמר להם הצדיק שייקחו שלושה יהודים שיעמדו ליד מיטת החולה ויעשו לו התרת נדרים ויגידו לו, מחול לך, מחול לך, מחול לך, וכן שרוי לך, שרוי לך, שרוי לך, ומיד כשסיימו לעשות את ההתרת נדרים אותו גוסס יצאה נשמתו וניפטר, ואמר להם הצדיק אולי אותו יהודי נדר נדר ועדיין לא קיים את הנדר, ולכן אותו מלאך שנברא מהנדר עוצר את מלאך המוות מלקחת את נשמתו.

להרגיל עצמו לומר בלי נדר

ולכן ישתדל האדם, להרחיק את נפשו משבועות ונדרים, וירגיל את עצמו בכל דבר לומר בלי נדר, וגם שבא לעשות מצוה יאמר בלי נדר, כי אם עושה מצווה שלוש פעמים ולא אמר בלי נדר זה נהפך לנדר, ואם רוצה לשנות את המנהג שלו חייב לעשות התרת נדרים.

צדיק גוזר והקב"ה מקיים

ואומר הרב החיד"א שהטעם שזכו הצדיקים שהברכות שלהם מתקיימות בשמים בבחינת צדיק גוזר והקב"ה מקיים, כי הצדיק זהיר בדיבור שלו ומי שלא מחלל את הדיבור שלו זוכה שככל היוצא מפיו יעשהו כי אם הצדיק בירך אותך ואם לא יתקיים הברכה נמצא שהצדיק דובר שקר, אבל הצדיק זהיר לדבר רק אמת, ולכן הקב"ה מעמיד את הדיבור של הצדיק, "לא יחל דברו ככל היוצא מפיו יעשה", מי ששומר על פיו ואינו מחלל אותו, זוכה שכל מה שיצווה "כל היוצא מפיו יעשה" - שהקב"ה יעשה.

הערבים על הלוואה יהיו הקב"ה והמלאך שרו של ים

הגמרא בנדרים (נ א) מספרת על התנא הקדוש רבי עקיבא שהיה גבאי של צדקה, ופעם אחת היתה הקופה של צדקה ריקה והיו העניים מבקשים מה לאכול והלך רבי עקיבא לאיזה מטרוניתא אחת גויה שהיתה עשירה וביקש ממנה רבי עקיבא שתתן לו הלוואה כדי שיוכל לפרנס את העניים ואמרה לו אותה מטרוניתא אני מסכימה לתת לך הלוואה בתנאי שיהיו שני ערבים על ההלוואה, ושני הערבים יהיו אחד הקב"ה והשני מלאך שרו של ים, והסכים

רבי עקיבא ונתנה לו את ההלוואה וקבעה לו זמן לפירעון. וכשהגיע זמן הפירעון רבי עקיבא היה חולה ולא בא להחזיר את ההלוואה ואותה מטרוניתא עמדה ליד שפת הים ואמרה רבונו של עולם אתה ערב על ההלוואה ורבי עקיבא לא בא לשלם, מה עשה הקב"ה הכניס רוח שטות לבת של הקיסר ונכנסה לחדר האוצרות ולקחה תיבה גדולה מלאה באבנים טובות וזרקה לתוך הים. וגלי הים הביאו את התיבה עד לרגליה של אותה מטרוניתא שהיתה עומדת על שפת הים וממתינה שהקב"ה יפרע לך את ההלוואה, ואחרי כמה ימים רבי עקיבא חזר לבריאותו ובא להחזיר לה את ההלוואה ולא רצתה לקבל, אמרה לרבי עקיבא כבר בא הערב ופרע את ההלוואה ולקחתי את סכום ההלוואה ומה שנשאר זה שייך לך ונתנה לרבי עקיבא ומזה נתעשר רבי עקיבא.

ולמה זכה רבי עקיבא לכל הנס הגדול הזה מכיון שרבי עקיבא היה זהיר מאוד בדיבורו וכל מה שהיה נודר היה מקיים, ועכשיו שהיה חולה ולא יכל לקיים את הנדר הקב"ה עשה נס כדי להעמיד דיבור של צדיק.

רבי יהושע קפץ לגן עדן ונשבע שלא יצא משם לעולם

הגמרא במסכת כתובות (עז ב) מספרת על התנא הקדוש רבי יהושע בן לוי שהיה רגיל להתגלות אליו אליהו הנביא, וכשהגיע זמן פטירתו של רבי יהושע בן לוי, שלח הקב"ה את מלאך המוות שייקח את נשמתו, אבל אמר הקב"ה למלאך המוות לפני שאתה נוטל את נשמתו של רבי יהושע תעשה את רצונו והלך מלאך המוות והתגלה לרבי יהושע ואמר לו הקב"ה שלח אותי אליך שלפני שאני נוטל את נשמתך שאני יעשה את רצונך מה אתה מבקש? אמר לו רבי יהושע אני רוצה שתראה לי את מקומי בגן עדן לקח מלאך המוות את רבי יהושע ובדרך אמר רבי יהושע למלאך המוות אני מאוד מפחד ממך תן לי את החרב שלך ונתן לו את החרב וכשהגיעו ליד גן עדן הגביהה אותו מעל שלוש חומות של גן עדן והיה מצביע לו על מקומו שבגן עדן, מה עשה רבי יהושע קפץ לתוך גן

עדן ונשבע שלא ייצא משם לעולם, אמר הקב"ה לרבי יהושע קודם כל תחזיר את החרב למלאך המוות, כדי שיוכל לעשות את השליחויות שיש לו בעולם, ואמר הקב"ה לכו תבדקו אם רבי יהושע פעם נשבע והתיר את השבועה שלו, גם עכשיו נעשה לו התרת נדרים ושבועות ונוציא אותו מגן עדן, אבל אם אף פעם לא נשבע והתיר את השבועה, שיישאר בגן עדן עם גופו, הלכו ובדקו ומצאו שאף פעם לא עשה רבי יהושע התרה על נדר או שבועה, ורבי יהושע זכה להיכנס חי עם גופו לתוך גן עדן.

הסבא משיפולי אמר עכשיו ייפקחו עיניה והיא תתחיל לראות

אחד מגדולי הצדיקים שהיו בעולם היה הרב הקדוש הסבא משיפולי זצוק"ל, שהיה איש אלוקים קדוש וגדולי הצדיקים בדור שלו אמרו עליו שהוא מלומד בניסים כמו התנא נחום איש גמזו, ורוב חייו הוא הצניע את גדלותו והיה מתנהג כאדם פשוט ולא היו יודעים בני אדם על גודל קדושתו והיו מתייחסים אליו כאדם פשוט, עד שהתגלה קדושתו והתפרסם בכל העולם שיש לו רוח הקודש, ואיך התפרסם הדבר שיש לו רוח הקודש היה מקווה סמוך לבית הכנסת והמקווה לא היה פתוח בכל יום אלא רק בערב שבת והסבא משיפולי היה עולה לראש הגג והיה ניכנס משם לטבול במקווה והיה הגבאי לא מבין איך נכנסים למקווה ולילה אחד היה מסתתר הגבאי ותפס את הסבא משיפולי שהוא ניכנס למקווה מהגג והתחיל להכות אותו מכות חזקות ואמר לו הסבא משיפולי בכח הטבילות שאני טובל במקווה אני זוכה לרוח הקודש ואני רואה כל מה שקורה בעולם מתחילתו ועד סופו אמר לו הגבאי ואם כך תגלה איזה דבר שאף אחד לא יודע כדי שאני יראה באמת שיש לך רוח הקודש, ואמר הסבא משיפולי לגבאי יש לך בת שהיא נעשתה עיוורת ואתה לא מוציא אותה מהבית כדי שאף אדם בעולם לא ידע מהדבר הזה, והגבאי השתומם איך ידע הסבא משיפולי מהדבר הזה שאף אדם בעולם לא ידע ממנו ואמר לו בכח הטבילה שטבלתי היום בבוקר במקווה שתגיע לבית

תראה שהבת שלך נפקחו עיניה והתחילה לראות וכך היה ומאותו זמן התפרסם הסבא משיפולי כאיש אלוקים קדוש.

הסבא משיפולי נשבע שלא יהיה לו ילדים ורבי פנחס מקוריץ נשבע שיהיה לו ילדים

ומסופר שהיה יהודי אחד שהיה עשיר גדול והיה תומך מאוד בישיבה של הסבא משיפולי, ואותו יהודי לא היו לו ילדים במשך שנים רבות ויום אחד בא אותו עשיר לסבא משיפולי ואמר לו רבי אני מבקש ממך שתגזור שיהיה לי בן ותתן לי שבועה שיהיה לי בן, והיה הסבא משיפולי דוחה אותו אבל הוא לא היה מוותר עד שמרוב שלחץ את הסבא משיפולי אמר לו הסבא משיפולי אני נשבע שלא יהיה לך ילדים, ואותו יהודי מרוב צער עזב את שיפולי והלך אצל הרב הקדוש רבי פנחס מקוריץ, וביקש מרבי פנחס מקוריץ שרוצה להתארח אצלו בשבת קודש, ורבי פנחס היה בעניות ואמר לו אין לי אוכל לשבת ואיך אני יארח אותך? והלך אותו יהודי וקנה רהיטים חדשים לבית של רבי פנחס מקוריץ וקנה אוכל בשפע גדול לכבוד שבת קודש, ובליל שבת ראה רבי פנחס את כל השפע, אמר לו מה אתה רוצה שאני יברך אותך והוא סיפר לו רבי אין לי ילדים, והסבא משיפולי נשבע שלא יהיה לי ילדים ואני בצער גדול, מיד עמד רבי פנחס מקוריץ ואמר אני נשבע שיהיה לך ילדים, ואחרי שנה נולד לו בן.

ואמר רבי ישראל מרוז'ין שדנו בשמים שני צדיקי עולם נשבעו אחד נשבע שלא יהיה לו ילדים ואחד נשבע שיהיה לו ילדים ובסוף פסקו שיהיה לו ילדים ולמה פסקו בשמים שיהיה לו ילדים? מכיון שפסקו בשמים מי שנשבע ועשה התרת שבועה גם עכשיו נתיר לו השבועה ומי שנשבע ולא עשה אף פעם התרה על השבועה נקיים שבועתו ובדקו בשמים והסבא משיפולי נשבע ועשה התרה פעם על שבועתו, אמרו גם עכשיו נתיר לו השבועה אבל רבי פנחס מקוריץ אף פעם לא עשה התרה לנדר או לשבועה אלא תמיד קיים הנדר או השבועה גם עכשיו נקיים השבועה ואותו יהודי זכה להיפקד בבן.

התלמיד של המהרש"ל נשבע לאשתו שלא יתחתן אחרי שתמות

יש מעשה נורא שהיה עם רבינו המהרש"ל, לפני 400 שנה רבינו המהרש"ל היה הרב של העיר לובלין והיתה לו ישיבה בלובלין והיתה נקראת ישיבת חכמי לובלין, ובישיבה של המהרש"ל למדו טובי התלמידי חכמים, ומסופר שהיה יהודי אחד שהיה תלמיד חכם והיה גר באיזה עיר רחוקה מאוד מלובלין ואותו תלמיד חכם לא זכה לילדים במשך שנים רבות, ויום אחד אמר לאשתו שהוא מאוד רוצה לעבור לגור בלובלין כדי ללמוד בישיבה של המהרש"ל, ששם יש תלמידי חכמים גדולים והמחיה בעיר לובלין היתה מאוד יקרה והאישה הסכימה והיתה כובסת והיתה עובדת מאוד קשה כדי לפרנס את הבית, ובעלה היה יושב בישיבה ולומד תורה ואחרי כמה שנים האישה חלתה עד שראתה שמתקרב זמן פטירתה מן העולם והיא אמרה לבעלה אתה יודע שאני מסרתי את נפשי כדי לפרנס את הבית ועכשיו אני עומדת למות אני משביע אותך שאחרי שאני ימות לא תתחתן עם אף אשה ואמרה לו תן לי תקיעת כף בשבועה ונתן לה תקעת כף ולמחרת נפטרה האישה, ואחרי שהסתימה השבעה בעלה חזר לבית המדרש ללמוד תורה, ואחרי כמה שנים שאל המהרש"ל את אותו תלמיד מדוע אתה לא מתחתן וניסה התלמיד להתחמק מלענות תשובה להרב, עד שסיפר לרב על דבר השבועה, ושמע הרב ועשה לו התרת נדרים ואמר לו הנדר והשבועה בטלה ואתה יכול להתחתן, והציעו לו שידוך ועמד להתחתן ובשעה שעמד מתחת לחופה נפל החתן והתמוטט ונפטר ונעשה רעש גדול שנפטר בגלל שלא עמד בשבועה שנתן לאשתו, ומיד בא המהרש"ל ללויה של אותו תלמיד ולקח המהרש"ל פתק וכתב לכבוד בית דין של מעלה אני פסקתי שמותר לו להתחתן על פי התורה ולמה לקחתם את התלמיד שלי קודם הזמן שלו ושם המהרש"ל את הפתק בתוך היד של הנפטר וכיסו את הקבר, ובאמצע הלילה ראו את התלמיד יושב ולומד בבית המדרש

עם תכריכים ומיד קראו למהרש"ל, ואמר התלמיד למהרש"ל שבית של מעלה קיבלו את הפסק שלו והחיו אותו מחדש, וכולם היו חוששים להתקרב אליו כי היו אומרים זה בן אדם מת וחששו להתקרב אליו, ורבינו המהרש"ל כתב לו קמיע שבני אדם ישכחו מהמעשה הזה ותוך זמן קצר שכחו מהמעשה והכל חזק לקדמותו ועמד והתחתן ויצא ממנו צדיקים גדולים.

רק אם יש בך יראת שמים כמו אברהם אבינו אתה רשאי להישבע

התורה הקדושה אומרת (דברים י כ) את ה' אלוהיך תירא ואתו תעבד ובשמו תשבע, וכתוב במדרש (במדבר רבה כב א) אמר להם הקב"ה לישראל: לא תהיו סבורים שהותר להישבע בשמי אפילו באמת, אין אתם רשאים להישבע בשמי אלא אם יש בכם כל המידות האלה, שנאמר: "את ה' אלוהיך תירא ואותו תעבוד ובו תדבק"; ושתהיו כאותם שלושה שנקראו יראי אלוהים, ואלו הן: אברהם, איוב ויוסף. אברהם דכתיב (בראשית כב יב) "כי עתה ידעתי כי ירא אלוהים אתה"; איוב דכתיב (איוב א ח) "תם וישר וירא אלוהים"; יוסף דכתיב (בראשית מב יח) "את האלוהים אני ירא" ואותו תעבוד" - אם אתה מפנה עצמך לתורה ולמצוות ואין לך עבודה אחרת, לכך נאמר "ואותו תעבוד"... אם יש בך כל המידות האלה - אתה רשאי להישבע, ואם לאו - אין אתה רשאי.

כל בת שנולדת לי אני בונה תיבה ונועל במנעול

וצריך להבין למה רק מי שיש בו כל הדברים הללו הוא יוכל להישבע?

אלא מבאר המגיד מדובנא במשל לשני שכנים אחד היה גנב והשני היה חוטב עצים, ושניהם היו עניים והחוטב עצים וכשהגיע הזמן לחתן את בנותיו הוא חיתן אותם בכבוד, ושאל השכן הגנב את שכנו החוטב עצים איך הצלחת לחתן את הבנות שלך בכבוד?

אמר לו כל בת שנולדת לי אני בונה תיבה ונועל במנעול ואת המפתח של המנעול אני זורק לנהר, וכל יום אני שם מטבע אחד וגם כאשר שאני

זקוק מאוד לכסף אני לא נוגע בכסף הזה, ובשעה שעומדת הבת להתחתן אני מביא פורץ שיפרוץ את התיבה ובכסף הזה אני קונה נדוניה לבת שלי.

אמר לו הגנב העצה הזו היא לא טובה בשבילי כי אני המלאכה שלי שאני פורץ כל דבר ואם אני יעשה תיבה וינעל אותה כאשר אני יצטרך לכסף מיד אני יפרוץ את התיבה.

הנמשל: מי שיש לו יראת השם כאשר הוא ינדור נדר הוא לא יעבור על הנדר אבל מי שאין לו יראת שמים גם שינדור הוא יעבור על הנדר ולכן אין טעם שהוא ינדור נדר כי זה לא יעזור לו כלום.

מכאן שנודרים בעת צרה

ואומרת לנו התורה "וידור יעקב נדר לאמר אם יהיה אלוקים עימדי ושמרני בדרך הזה אשר אני הולך ונתן לי לחם לאכול ובגד ללבוש והיה ה' לי לאלוקים וכל אשר תתן לי עשר אעשרנו לך" יעקב אבינו נדר נדר שאם הקב"ה יהיה איתו הוא ייתן מעשר לצדקה בכל דבר, והגמרא דורשת כל מקום שכתוב בתורה את המילה לאמר זה בא ללמד אותנו לדורות, וידור יעקב נדר לאמר, יעקב אבינו בא ללמד אותנו שאדם שנמצא בצרה והוא רוצה סגולה לראות ניסים ונפלאות מה יעשה? ינדור נדר שאם בורא עולם יציל אותו מן הצרה או אם בורא עולם ישלח רפואה לאחד מבני ביתו, הוא מקבל על עצמו בנדר איזה מצוה אפילו מצוה קטנה ביותר מובטח לו שהוא ינצל מן הצרה.

למה אמר דוד רק אלוקי ישראל ולא אמר אלוקי אברהם ויצחק

אנחנו אומרים כל יום בתפילה "ויברך דוד את ה' לעיני כל הקהל ויאמר דוד ברוך אתה ה' אלוקי ישראל" ושואלים חז"ל למה לא כתוב אלוקי אברהם ואלוקי יצחק למה אמר דוד אלוקי ישראל, ישראל זה יעקב היה צריך לומר גם אלוקי אברהם ואלוקי יצחק?

אמר דוד ממי למדתי לנדוד נדר בעת צרה מיעקב אבינו

אלא דוד המלך היה לו צרות גדולות היו לו הרבה שונאים שמבקשים את

רעתו כמו שאמר דוד המלך (תהלים סט ה) "רבו משערות ראשי רודפי חינם" מה עשה דוד המלך נדר נדר להקב"ה שאם ינצל מן הצרה הוא יקבל על עצמו לכתוב את ספר התהלים.

לכן אמר דוד ברוך אתה ה' אלוקי ישראל, ולמה הזכיר דווקא את יעקב ולא את אברהם ויצחק? אלא אמר דוד ממי למדתי לנדור נדר בעת צרה מיעקב אבינו כמו שכתוב וידור יעקב נדר לאמר לכן אמר דוד ברוך אתה ה' אלוקי ישראל, ישראל זה יעקב.

במדרש (בר"ר ע א) יעקב פתח בנדר תחילה "א"ר אבהו אשר נשבע לה' נדר לאביר יעקב, לאביר אברהם, לאביר יצחק לא נאמר אלא לאביר יעקב, תלה את הנדר במי שפתח בו תחילה".

הפני יהושע נדר שאם ינצל את כל חייו הוא מקדיש ללימוד תורה

מסופר על הרב הקדוש מחבר הספר הקדוש פני יהושע על הש"ס וכך הוא כותב בהקדמה לספר שלו, וז"ל 'ואחת שהיא הנה קבלתי עלי לחובה ונדרתי בדבר הנדור בעת צרתי ביום חרון אף ה' יום ג' כסליו שנת תס"ג לפ"ק בק"ק לבוב, שליו הייתי בביתי וערנן בהיכלי עם חבירים ותלמידים המקשיבים לקולי, ופתע פתאום היתה מעיר לגל הפוכה כמו רגע לא חלו בה ידים וקול זעווה לא שמענו כי אם קול הבערה יצאה לחלק, ומראה אש הגדולה והמתלקחת אשר עלה בארמנותינו ובחלונינו ע"י כמה חביות גדולות ונוראות מלאים פולוויר (-אבקת שריפה) שהיה לשריפת אש עד שנהרסו הבתים ממגורותם כמה בתים גדולים ובצורות חומה עד לשמים הושפלו עד לעפר ערו עד היסוד בהן ונהרגו כששה ושלשים נפשות קדושות מישראל. ובתוך החללים ג"כ מגרי ביתי זו אשתי הראשונה נ"ע ואמה ואבי אמה, עד שהגיע ג"כ לצרת הבת בתי הקטנה אחת היתה לאמה וחביבה עלי ביתר שאת. וגם אנכי הייתי מן הנפילים מאיגרא רמא לבירא עמיקתא ובאתי בעמקי מצולה בארץ התחתית ממש כבתוך המכבש מחמת כובד משא הגלי גלים שנפלו עלי וקורות בתינו יותר מקורות בית הבד, ולא נתנוני

השב רוחי, ידי ואיברי אינם ברשותי, אמרתי נגזרתי בדמי ימי אלכה פקדתי יתר שנותי לא אביט אדם עוד עם יושבי חלד. ומתיירא הייתי שלא יעשה ביתי קברי לנסקלין ולנשרפין לנהרגין ונחנקין, עלי היו כולנה ארבעתן כאחת, ודין ארבע מיתות לא בטלו ממני. זאת ועוד אחרת שקורות הבית רהיטיו ועציו ואבניו נדמו עלי כעדים גמורים, אמרתי פן יפגעו בי להיות יד העדים בי בראשונה להמיתני. אמנם בחמלת ה' עלי לא נתנני אלקים להרע עמדי וכמו ערך שליש או רביע שעה אחר ששקט וסר מזעף קול המפלה, רק עדיין קול שפעת המולת המון לאלפים ולרבבות הולך וסוער הרומסין על הגג ותבקע הארץ לקולם. ורבים אשר המיתו ברמיסתם יותר מאשר בראשונה, אף דלא הוי סגי בלאו הכי שכוונתם להציל ולפקוח הגל. סוף דבר כבר יצאתי מכלל ודאי סכנת נפשות לידי ספק. אז אמרתי עודני בתוך הגל, אם יהיה אלקים עמדי והוציאני מן המקום הזה לשלום ויבנה לי בית נאמן להרבות גבולי בתלמידים, לא אמנע עצמי מכותלי בית המדרש ולשקוד על דלתי העיון בסוגיית הש"ס ופוסקים וללון בעומקה של הלכה, אף לינות הרבה בענין אחד'.

ומאותו יום ישב ולמד תורה בבית המדרש ונעשה תלמיד חכם גדול וחיבר את הספר פני יהושע על כל הש"ס.

נשבעתי ואקיימה לשמור משפטי צידקך

הגמרא במסכת נדרים (ח א) אומרת מנין שנשבעים לקיים את המצווה? שנאמר "נשבעתי ואקיימה לשמור משפטי צדקך", ושואלת הגמרא והלא מושבע ועומד מהר סיני הוא! אלא הא קמ"ל, דשרי ליה לאיניש לזרוזי נפשיה, שמותר לאדם לזרז את נפשו כדי לקיים את המצוה אע"פ שהוא כבר מושבע ועומד מהר סיני.

והשולחן ערוך (יו"ד סי' רג), כותב "צריך ליזהר שלא ידור שום דבר" ורק נדרים בעת צרה או נדרי זירוזין, שנועדו לסייע לאדם לשמור תורה ומצוות ולהתעלות, מותרים.

בעון נדרים נחרב בית

פרשת מטות מסעי

המקדש

הגמרא במסכת נדרים אומרת בעוון נדרים נחרב בית המקדש, ומספרת הגמרא שאחרי שנבוכדנצר כבש את ירושלים הוא לא החריב מיד את בית המקדש אלא מינה למלך על ירושלים את צדקיהו המלך, והיה צדקיהו מקורב מאוד למלך נבוכדנצר עד שכל מי שהיה רוצה להיכנס אצל נבוכדנצר היה צריך לבקש רשות חוץ מצדקיהו שהיה נכנס ויוצא מתי שהיה רוצה בלי ליטול רשות, ומספרת הגמרא שיום אחד ניכנס צדקיהו לחדר של נבוכדנצר ומצא את נבוכדנצר אוכל ארנבת בעודה חיה, וכשראה צדקיהו את המחזה האכזרי של נבוכדנצר, א"ל נבוכדנצר שהוא עושה כך כדי להרגיל את עצמו להיות אכזרי, ונבוכדנצר לא רצה שצדקיהו יספר את מה שראה לקח נבוכדנצר את צדקיהו המלך לבית המקדש שיניח את ידו על מזבח הקטורת וישבע שבועה שלא יספר לאף אדם מה שראה, ונשבע צדקיהו ואחרי כמה זמן אמר צדקיהו, נבוכדנצר רשע כל כך אני חייב לספר מה שראיתי, שכולם ידעו כמה הוא רשע ואכזרי, והלך צדקיהו לחכמים והתירו לו את השבועה וסיפר צדקיהו מה שראה, והשמועה היתה הולכת עד שהגיעה לאוזני נבוכדנצר שצדקיהו סיפר שראה את נבוכדנצר אוכל ארנבת בעודה חיה, מיד מה עשה נבוכדנצר קרא לצדקיהו ואמר לו איך סיפרת מה שראית הרי אתה נשבעת שבועה, אמר לו צדקיהו חכמים התירו לי את השבועה, מה עשה נבוכדנצר קרא לכל חכמי ישראל ושאל אותם מי שנשבע שבועה האם אפשר להתיר לו את השבועה אמרו לו כן, שאל אותם נבוכדנצר האם אפשר להתיר את השבועה שלא בפני זה שנשבע לו או רק בפני אותו שנשבע לו, אמרו לו כתוב בתורה שמותר להתיר את הנדר רק בפני מי שנשבע לו אמר להם נבוכדנצר לחכמים ואיך אתם התרתם את השבועה לצדקיהו שלא בפני? הרי עברתם על דברי תורה, מה עשה נבוכדנצר מיד קם והחריב ושרף את בית המקדש ולכן באו חז"ל ואמרו שבעוון נדרים ושבועות נחרב בית המקדש.

רבונו של עולם אתה נדדת

פרשת מטות מסעי

נדר שתשכון בתוך ירושלים

בכל שנה אנחנו קוראים בתורה בפרשת מטות בימי בין המצרים שהם ימים של אבלות על חורבן בית המקדש והטעם לכך, מכיוון שבפרשת מטות התורה הקדושה מצווה אותנו שמי שנדר נדר צריך לקיים את הנדר שלו ככל היוצא מפיו יעשה, ואנחנו אומרים להקב"ה רבונו של עולם אתה נדרת נדר שתשכון בתוך ירושלים עירך כאשר דיברת, ומה הפירוש "כאשר דיברת"? כאשר הבטחת לנו בזכריה (ח, ג) "ושכנתי בתוך ירושלים" ומי שנדר נדר צריך לקיים את הנדר כי כתוב לא יחל דברו ככל היוצא מפיו יעשה.

כדי שלעתיד לבוא יכנסו מתי מדבר יחד איתו לארץ ישראל

שואל רבי יהונתן אייבשיץ, מדוע חיכה הקב"ה עד סוף שנת הארבעים במדבר כדי לצוותם על פרשת הנדרים? ומתרץ, עכשיו כלו מתי מדבר, וכידוע אומרים חז"ל, שאחת הסיבות שמשה רבנו מת במדבר ולא נכנס לארץ ישראל, כדי שלעתיד לבוא יכנסו מתי מדבר יחד איתו לארץ ישראל.

אמר הקב"ה למשה, כעת אמור להם פרשת נדרים, שידעו שהסיבה שאתה נקבר במדבר, היא על מנת להכניסם לארץ ישראל לעתיד לבוא כי הגמ' בסנהדרין (קי ב) אומרת, דור המדבר אין להם חלק לעולם הבא, שנאמר (במדבר יד לה) "במדבר הזה יתמו ושם ימותו", יתמו בעולם הזה ושם ימותו לעולם הבא. וכך נשבע הקב"ה כמ"ש בתהלים (צה יא) "אשר נשבעתי באפי אם יבואון אל מנוחתי", דברי ר' עקיבא, ר' אליעזר אומר, דור המדבר יש להם חלק לעולם הבא, ומה אני מקיים "אשר נשבעתי באפי", באפי נשבעתי וחוזרני בי. כלומר, הקב"ה בעת כעסו נשבע שדור המדבר לא יכנסו לארץ ישראל, אך חזר בו משבועתו, ולכן לעתיד לבוא הם יוכלו לבוא לארץ ישראל. וכי אפשר לחזור משבועה? כן, עכשיו לפני מותו של משה רבנו, אחרי מותם של רוב אנשי המדבר, אמר הקב"ה למשה, כעת אמור להם פרשת נדרים, שידעו שהסיבה שאתה

נקבר במדבר, היא על מנת להכניסם לארץ ישראל לעתיד לבוא.

ולכאורה איך יתכן הדבר, הרי הקב"ה נשבע שלא יבואו אל המנוחה? אלא שהקב"ה חזר בו משבועתו. אם תשאל אם אפשר לבטל נדר או שבועה, כן! שהרי כתובה פה פרשת נדרים.

ואמנם, הגמ' בחגיגה (י א) לומדת מכאן דיני התרת נדרים, ואומרת, היתר נדרים יש להם על מה שיסמוכו, שנאמר "אשר נשבעתי באפי", באפי נשבעתי וחזרתי בי.

משה רבינו התיר נדר להקב"ה

משה רבנו מנסה לפייס את הקב"ה אחרי חטא העגל, וטוען כלפי ריבונו של עולם שכשם שביכולתו (של משה) לערוך התרת נדרים לבני אדם כך ביכולתו לערוך התרה גם לקב"ה, והקב"ה התרצה לו ברחמים נעמד לפניו ואמר לו "תוהה אני על הרעה אשר דברתי לעשות לעמי".

וכך כתוב במדרש שבשעה שעשו ישראל העגל עמד משה מפייס הקב"ה שימחול להם. אמר לו הקב"ה משה, כבר נשבעתי: "זובח לאלהים יחרם" (שמות כב יט) אמר משה, ריבון העולם, ולא נתתי לי הפרה של נדרים ואמרת: "איש כי ידור נדר לה' או השבע שבועה לאסור אסר על נפשו לא יחל דברו" (במדבר ל ג) - הוא אינו מוחל אבל חכם מוחל את נדרו בעת שישאל עליו?! ואתה צויתני על הפרת נדרים דין הוא שאתיר את נדרך כאשר צויתני להתיר לאחרים, מיד נתעטף בטליתו וישב לו כזקן והקב"ה עומד כשואל נדרו... אמר לו: תוהה אני על הרעה אשר דברתי לעשות לעמי, אותה שעה אמר משה: מותר לך! מותר לך! אין כאן נדר ואין כאן שבועה! הוי: "ויחל משה" שהפר נדרו ליוצרו, כמה דאת אמרת "לא יחל דברו".

למה נסמכה פרשת נדרים למלחמת מדיין?

ומיד אחרי פרשת נדרים אמר הקב"ה למשה נקום נקמת בני ישראל מאת המדינים אחר תאסף אל עמיך, הקב"ה מצווה את משה רבינו ללכת להילחם במדין בגלל שהם החטיאו את בני ישראל בגילוי עריות ובגללם באה מגיפה ומתו 24 אלף מפני

ישראל.

ושואל המדרש למה נסמכה פרשת נדרים למלחמת מדין ופטירתו של משה רבינו?

אלא אומר המדרש אחרי שהקב"ה אמר למשה רבינו את כל ההלכות של נדרים וראה משה שמי שנדר נדר או נשבע שבועה אפשר להתיר לו את השבועה ואת הנדר אמר משה רבינו להקב"ה רבונו של עולם אם אפשר לעשות התרת נדרים עכשיו אני רוצה להתיר לך את הנדר שנדרת שאני לא יכנס לארץ ישראל, אמר הקב"ה למשה רבינו את הנדר הזה אי אפשר להתיר לכן מיד אחרי פרשת נדרים אומר לו הקב"ה למשה שהגיע זמנך להיפטר מן העולם.

ואת בלעם בן בעור הרגו בחרב

ועוד תירוץ למה נסמכה פרשת נדרים לפרשת נקמת ישראל ממדין פירש רש"י (במדבר לא ח) עם ישראל כוחו בפה והגויים כוחם בחרב אבל "הוא (בלעם) בא על ישראל והחליף אומנתו באומנותם, שאין נושעים אלא בפיהם ע"י תפלה ובקשה, ובא הוא ותפש אומנותם לקללם בפיו, אף הם באו עליו והחליפו אומנתם באומנות האומות שבאין בחרב, שנאמר (בראשית, כז, מ): 'ועל חרבך תחיה".

קדושה מול הטומאה

ואומרת לנו התורה (לא ב) "נקום נקמת בני ישראל מאת המדינים אחר תאסף אל עמיך", ולכאורה צריך להבין, מדוע תלה הקב"ה את מיתת משה במלחמת מדין?

אלא אומר רבי יעקב יצחק רודרמן זצ"ל, שיש יסוד ידוע בהנהגת הבריאה, שכל זמן שיש כוחות טומאה בעולם, צריך שיהיו כנגדם כוחות קדושה, כמבואר בגמ' ביומא (סט ב) שכאשר בוטל יצר הרע לעבודה זרה, פסקה נבואה מישראל, ומדוע?

אלא כל עוד היתה טומאת הגויים בעולם, היו צריכים גם לכח הנבואה שיהיה כנגד כוחות הטומאה, וכיון שבטלה עבודה זרה, שוב ניתן לבטל הנבואה.

וכן אצלינו בלעם הרשע גילם במהותו את כח הטומאה שהיה ההיפך ממהות הקדושה של משה רבנו, לכן

כל זמן שכח הטומאה של בלעם היה בעולם, לא שייך שמשה רבנו יסתלק מן העולם, וכח הטומאה בדמותו של בלעם הרשע יישאר לשלוט בעולם כי היה צריך את כח הקדושה של משה רבנו כנגדו, רק אחרי שבלעם נהרג בחרב אפשר היה לקיים (במדבר לא ב) "אחר תאסף אל עמיך".

מיתתו של משה תלויה במלחמת מדין

ואומר רש"י בשם המדרש (במדבר רבה כב ב) תלה הקב"ה פטירתו של משה רבינו במלחמת מדין אמר לו הקב"ה למשה כל זמן שאין אתה נלחם במדין אין אתה מת מן העולם, ויכל משה לדחות את המלחמה וכך היה נשאר חי עוד זמן ארוך, אבל משה רבינו ציווה מיד את בני ישראל לצאת למלחמה ולא להתעכב אפילו רגע אחד.

ואומרת לנו התורה "וימסרו מבני ישראל" ואומר רש"י ששמעו בני ישראל שמיתתו של משה תלויה במלחמת מדין לא רצו לצאת למלחמה כי לא רצו שמשה רבינו ימות ומשה הכריח אותם לצאת למלחמה בעל כורחם לכן כתוב ויימסרו מבני ישראל שהלכו בעל כורחם.

יהושע עיכב את המלחמה בעוד עשר שנים כדי לעכב את מיתתו

והמדרש אומר (במדבר רבה כב ו) שיהושע בן נון לא התנהג כמו משה רבינו, אלא הקב"ה אמר ליהושע בן נון דע לך שמיתתך תלויה בכניסתם של בני ישראל לארץ ישראל, וכששמע יהושע שמיתתו תלויה בכניסתם של בני ישראל לארץ ישראל יהושע עיכב את המלחמה בעוד עשר שנים כדי לעכב את מיתתו, מה עשה הקב"ה? אמר לו הקב"ה ליהושע אתה היית צריך לחיות מאה ועשרים שנה, חייך שאני מקצר מחייך עשר שנים, בגלל שעיכבת את המלחמה עשר שנים, ויהושע בן נון מת בגיל מאה ועשר.

שאפילו צדיקים גדולים נכשלו במחשבה כאילו יכול האדם לברוח מגזירה של בורא עולם

רואים אנחנו שאפילו צדיקים גדולים

נכשלו במחשבה של היצר הרע שכאילו האדם יכול לברוח מגזירה של בורא עולם, וצריך האדם לדעת בידיעה ברורה שבכל תחבולה שאדם יעשה, לעולם לא יצליח לברוח מגזירה של בורא עולם, ורק על ידי כח של תפילה ותשובה בידו לבטל את הגזירה, כי יצר הרע מכניס לאדם מחשבות שכביכול אדם יש בכוחו להשיג דברים גם מה שלא שלך, אבל זה שקר זה רק עצה של היצר הרע, כי אין אדם נוקף אצבעו מלמטה עד שמכרזים עליה מלמעלה, ויהושע בן נון אפילו שהיה צדיק גדול מאוד הוא נכשל בזה והוא עיכב את המלחמה כדי לעכב זמן פטירתו של מן העולם ובסופו של דבר הוא לא הצליח כי הקב"ה קיצר מחייו עשר שנים.

משה רבינו כעס

והתורה הקדושה מספרת לנו שבני ישראל יצאו להילחם במדין וניצחו במלחמה וכשחזרו מהמלחמה משה רבינו יצא לקבל את פני הלוחמים, וראה משה רבינו שבני ישראל הרגו במלחמת מדין רק את הזכרים אבל את הנקבות השאירו חיים ולא הרגו, ומשה רבינו כעס כעס גדול על בני ישראל ואמר להם, עיקר המכשול שהכשילו את בני ישראל בגילוי עריות היו הנקבות ואותם לא הרגתם? ויקצוף משה על פיקודי החיל משה רבינו כעס על בני ישראל, ואפילו שמשה רבינו צדק אבל בגלל שמשה רבינו כעס הוא נענש.

כל הכועס חוכמתו מסתלקת ממנו

ואומרת הגמרא (פסחים סו ב) אמר רבי שמעון בן לקיש כל הכועס אם חכם הוא חוכמתו מסתלקת ממנו מנין לומדים זאת? ממשה רבינו שכעס על בני ישראל שלא הרגו את בנות מדין ונתעלמה ממנו הלכה.

ואיזה הלכה נתעלמה ממשה רבינו?

ואיזה הלכה נתעלמה ממשה רבינו? אומרת לנו התורה שבני ישראל חזרו מהמלחמה שאלו את משה רבינו מה הדין של הכלים שלקחו שלל מהמלחמה? ובאותה שעה נשתכחה ממשה רבינו ההלכה ולא ידע מה לענות להם תשובה ונתבייש משה רבינו, עד שקם אלעזר הכהן ואמר משה אתה לימדת אותנו (במדבר לא

כא) את אשר באש תעבירו באש ואת אשר במים תעבירו במים.

כל הכועס כאילו עובד עבודה זרה

אחד המידות החמורות ביותר שאין גרוע ממנה זה מידת הכעס, שהרי העבירה הכי חמורה בתורה זה עבודה זרה, ובאו חז"ל (שבת קה ב) ואמרו כל הכועס כאילו עובד עבודה זרה.

אומר רבינו הקדוש רבי ישראל בעל שם טוב אין לך דבר שמביא לאדם הפסד גדול בין ברוחניות ובין בגשמיות כמו מידת הכעס, הרמב"ם כותב אבי אבות הטומאה זה מידת הכעס כי כל הדברים הרעים באים על האדם בגלל הכעס.

כמה אנשים הפסידו את כל חייהם בגלל מידת הכעס, כמה רוצחים יושבים כל חייהם בבתי אסורים בגלל כעס של רגע אחד שעשו מה שלא יעשה, כמה אנשים הפסידו את השלום בית את המשפחה שלהם בגלל מידת הכעס, כמה אנשים הפסידו את כל הפרנסה שלהם בגלל מידת הכעס.

שיהודי כועס יוצא ממנו הנשמה הטהורה וניכנס בגופו נשמה מהסטרא אחרא

וכתוב בזוהר הקדוש שבשעה שיהודי כועס יוצא ממנו הנשמה הטהורה וניכנס בגופו נשמה מהסטרא אחרא מהצד של הטומאה וכך אומר הזוהר הקדוש בפרשת תזריע (מג) כיון שאדם זורק כלי מידו בגלל כעסו באותה שעה הוא מסור בידי הקליפה בידי השר של הטומאה ומאותו שעה אין הברכה שורה עליו.

וכותב רבינו האר"י הקדוש שמכל עבירה שיהודי נכשל הוא פוגם באבר אחד בגוף של האדם, אבל מי שכועס פוגם בכל אבריו ומטמא את נשמתו.

כתוב בזוהר הקדוש שבשעה שנגזר על יהודי איזה גזירה רעה בשמים, העצה הטובה ביותר לאדם איך לבטל את הגזרה שיקבל על עצמו לא לכעוס באותו יום וכל גזירה מתבטלת מעליו.

כשראה הקב"ה שדוד המלך שותק מיד נתבטלה מעליו

הגזירה וחזר להיות מלך

דוד המלך נגזר עליו גזירה שבנו אבשלום קם כנגדו וביקש להרוג את אבא שלו ובדרך שמעי בן גרא ראש הסנהדרין מקלל את דוד וסוקל אותו באבנים ודוד המלך שותק ואומרים החיילים של דוד נלך נהרוג את שמעי? א"ל דוד לא ה' אמר לו קלל אני לא כועס עליו וכשראה הקב"ה שדוד המלך שותק מיד נתבטלה מעליו הגזירה וחזר להיות מלך.

בזכות שביזתי אותך ולא כעסת ניצלת מן המוות

וכך מסופר על הבבא סאלי זצוק"ל שהיה יהודי אחד שהיה רגיל לבוא בכל מוצש"ק לצדיק, ומוצ"ש אחת כשהגיע לצדיק, הצדיק ביזה אותו וביקש שלא יכנס אליו, ואותו יהודי שתק והלך ולמחרת היתה תאונה קשה וכל מי שהיה ברכב נהרג חוץ מהיהודי הזה שיצא בלי פגע. וכשבא לצדיק א"ל ראיתי את מלאך המוות מעל הראש שלך והדבר היחידי שעל ידו יכלתי לבטל מעליך את הגזירה זה רק אם יבוא עליך ניסיון של כעס ותתגבר ולא תכעס הגזירה תתבטל, ובזכות שביזתי אותך ולא כעסת ניצלת מן המוות.

נתן סטירה לנפוליון

מסופר על נפוליון שכבש הרבה מאוד ארצות וכשבא לכבוש את רוסיה המלחמה היתה קשה מאוד עד שכמעט התייאש, ויום אחד עלה במחשבתו של נפוליון רעיון שהוא יתחפש ויכנס לרוסיה בחשאי ויבדוק מה המצב רוח של החיילים, האם הם חזקים או שעומדים לפני ייאוש, והתחפש נפוליון ולקח איתו אחד החיילים, ונכנס לבית מרזח ומצא שם חיילים שהם שותים שכר, ופתאום אחד החיילים אומר לחבריו האדם הזה דומה ממש לנפוליון אולי הוא נפוליון, כששמע אותו חייל שהיה עם נפוליון את הדיבורים של אותם חיילים רוסים, מה עשה מיד נתן סטירה חזקה בפניו של נפוליון וצעק עליו אתה עבד רע ולא ממושמע והתחיל לגרור אותו לבחוץ, וכשראו החיילים הרוסים שאותו אדם קיבל סטירה אמרו זה בוודאי לא נפוליון אם הוא מתייחס אליו בזלזול כזה בטוח זה לא נפוליון, ועזבו אותו. וכשיצא נפוליון עם אותו חייל שלו

מחוץ לעיר מיד התחיל לבקש מחילה מנפוליון על הסטרה שנתן לו, אמר לו נפוליון על כל סטירה שנתת לי, ייתן לך אלף מטבעות זהב כי בזכות זה ניצלתי, כך האדם צריך לדעת גם שבא עליך איזה דבר של צער אל תכעס אלא תקבל הכל באהבה כי על ידי שתעמוד בניסיון ולא תכעס תבטל מעליך הרבה גזירות קשות.

מימי לא הקפדתי בתוך ביתי

הגמרא (תענית כ ב) מספרת על רב אדא בר אהבה שזכה לאריכות ימים ושאלו אותו תלמידיו רבינו בזכות מה זכית לאריכות ימים? אמר להם מימי לא הקפדתי בתוך ביתי, הרי שכל ימיו למד תורה ועסק במצוות אבל הדבר היחיד שתלה אריכות ימים בגלל שלא כעס.

רב פרידא חזר ולימדו 400 פעם

הגמרא (עירובין נד ב) מספרת על רבי פרידא שהיה לו תלמיד שהיה קשה הבנה ועל כל דבר היה מסביר לו רב פרידא 400 פעמים, ופעם אחת באמצע שהיה מלמדו באו לקרוא לרבי פרידא לדבר מצוה, ואחרי שסיים לחזור איתו על ההלכה 400 פעם, התלמיד אמר לא הבנתי בגלל שקראו לרב לדבר מצוה והייתי חושש שבכל רגע הרב ילך. מה עשה רבי פרידא לא כעס עליו אלא חזר עוד 400 פעם ולימד את אותו תלמיד, ויצאה בת קול מן השמים רבי פרידא בזכות שלא כעסת מה תבקש? או שתזכה לאריכות ימים או שאתה וכל הדור שלך יזכו לחיי העולם הבא, א"ל אני וכל הדור שלי יזכו לחיי העולם הבא, אומרת הגמרא אמר הקב"ה תנו לו גם זה וגם זה.

ורואים עד כמה גדולה זכותו של מי שלא מקפיד.

סגולה לאדם להינצל מהכעס

רבינו האר"י הק' כותב שסגולה לאדם להינצל מהכעס שבשעה שקורא קריאת שמע יחזיק בכנף של הציצית ובזכות זה ינצל מן הכעס כי כנף בגימטרייה כעס = 150.

בכיסו בכוסו ובכעסו

הגמרא (עירובין סה ב) אומרת בשלושה דברים האדם ניכר בכיסו בכוסו ובכעסו, שפירשו של דבר

אם אתה רוצה לדעת מי הוא האדם תבדוק אותו בשלושה דברים ותגלה מה הפנימיות של האדם, תראה איך הוא מתנהג בענייני ממון, האם הוא גוזל וכו' איך הוא אוכל ואיך הוא מתנהג בשעת כעס.

בשעה שאדם כועס הוא לא רואה ולא שומע ואפילו כשרואה שמפסיד ימשיך ויפול לתהום וכל זה כי בשעה שכועס הוא כמו עיוור וחירש.

החפץ חיים בנה את הסוכה שוב במקום הקודם

מסופר שלאחר פטירת אשתו הראשונה של החפץ חיים הוא נשא אשה בזיווג שני. כשהגיע סוכות יצא החפץ חיים, שכבר היה מבוגר, לבנות את סוכתו בעצמו. הוא נטל פטיש ומסמרים ועצים ובנה את הסוכה במשך מספר שעות. כשיצאה הרבנית לראות את הסוכה היא חיוותה את דעתה שנראה לה שבצד השני של החצר היה מתאים יותר לקבוע את הסוכה. החפץ חיים לא התווכח ואף לא טען שמזה ארבעים שנה שהוא בונה כאן את הסוכה, וללא אומר ודברים הוא פרק את הסוכה ובנה אותה מחדש במקום שבו חפצה הרבנית.

כשיצאה שוב הרבנית לאחר מספר שעות לראות את הסוכה במקומה החדש היא פנתה לרב ואמרה אתה יודע, ישראל מאיר, כמדומני שהמקום הקודם היה עדיף... החפץ חיים שוב ללא אומר ודברים פרק את הסוכה וטרח ובנה אותה שוב במקום הקודם.

טוב ארך אפיים מגיבור ומושל ברוחו מלוכד עיר

שלמה המלך אומר (משלי טז פסוק לב) "טוב ארך אפיים מגיבור ומושל ברוחו מלוכד עיר" וטעם הדבר אומר רבינו החפץ חיים שיש מלך שבאים עליו אויבים מבחוץ ונלחמים בו, ויש מלך שבני המדינה מרדו בו מבפנים ונלחמים בו, איפה יותר קשה להילחם?

בוודאי שיותר קשה להילחם באלו שהם בתוך המדינה שלך, כי לא ידעת שהם אויבים שלך ולא נשמרת מהם כך היצר הרע הוא בתוך הגוף של האדם, וכמו שהאריך לבאר זאת רבינו בחיי בחובת הלבבות

(שער יחוד המעשה פ"ה) וז"ל בן אדם ראוי לך לידע כי השונא הגדול שיש לך בעולם, הוא יצרך הנמסך בכוחות נפשך, והמעורב במזג רוחך, והמשתתף עמך בהנהגת חושיך הגופנים והרוחניים, המושל בסודות נפשך וצפון חובך, בעל עצתך בכל תנועותיך הנראות והנסתרות שתהיינה כרצונך, האורב לפתות פסיעותיך, ואתה ישן לו והוא ער לך, ואתה מתעלם ממנו והוא אינו מתעלם ממך, לובש לך בגדי הידיעות ועדה עדי האהבה לך, ונכנס בכלל נאמניך ואנשי עצתך וסגולת אוהביך, רץ אל רצונך כנראה מרמיזותיו וקריצותיו, והוא מורה אותך בחציו הממיתים לשרשך מארץ חיים כו' עכ"ל. ועל ידי שהאדם מתגבר על מידת הכעס הוא יותר מגיבור כי גיבור נלחם באויבים מבחוץ, וזה נלחם מבפנים, ועוד זה שלוכד עיר יש לו מלחמה רק פעם אחת שפעם אחת עשה מלחמה וניצח, אבל זה שמושל ברוחו יש לו מלחמה בכל רגע עם היצר הרע, לכן "טוב ארך אפיים מגיבור ומושל ברוחו מלוכד עיר".

בזכות שלא כעסה זכתה

השנה לבן זכר

מסופר איך נולד הרב אלישיב זצ"ל, בזמנם היו גרים בבתים אחד סמוך לשני ובאמצע הבתים היתה חצר גדולה ובזמנם מלאכת הכביסה היתה מלאכה מאוד קשה, ואחרי שכיבסה את הכביסה ותלתה את הכביסה בחצר באה אחת השכנות וחתכה את החבלים של הכביסה וכל הכביסה נפלה לעפר ונתלכלכה והאמא של הרב אלישיב לא כעסה כלל, אלא אספה את הבגדים ולקחה אותם לנהר וכיבסה אותם שוב פעם, ובערב כשחזר בעלה היא לא אמרה לו שום דבר כי אמרה זה לשון הרע, ובאמצע הלילה השכנה דפקה בדלת ובכתה וביקשה סליחה כי הבן שלה פתאום נחנק למוות ועומד למות, ואמרה שזה בגלל מה שהיא עשתה, אבל הצדקת מחלה בלב שלם והבטיחה לה שתתפלל לרפואת הילד, ובזכות זה שהיא לא כעסה הם זכו עוד השנה לבן זכר שיהיה צדיק גדול, וכך היה.

שלושה הקב"ה אוהבן

הגמרא במסכת פסחים (קיג ב) אומרת שלושה הקב"ה אוהבן מי

שלא כועס מי שלא משתכר ומי שלא מעמיד על מידותיו.

מה שלא כעסת עשה נהת רוה יותר מהכל

מעשה בהרב הקדוש רבי יחיאל מיכל מזלוצ'וב, תלמידו של המגיד רבי דוב בר ממזריטש, שנפלו לו תפלין יקרות בירושה מאביו הגדול, המגיד רבי יצחק מדרוהוביץ, חסידים עשירים רצו לקנותם בכסף מלא, והוא למרות מצבו הכלכלי הקשה והדחוק, לא אבה לשמוע מעיסקא זו, אשתו הרבנית הפצירה בו שימכור התפלין לצורך פרנסתם, כי היו לו תפלין אחרות להתפלל בהן, אך הוא עמד על דעתו וסירב למוכרן. שנה אחת לא היו אתרוגים בנמצא, והגיע פרוס חג הסוכות, והנה איש בא ובידו אתרוג יפה ומהודר מאד, ודרש בעדו סכום גדול, אז נאלץ רבי יחיאל מיכל למכור התפלין של אביו, בסכום נכבד, וקנה את האתרוג בשמחה רבה, כשנודע הדבר לאשתו קצפה עליו מאד, לאמר, בני ביתך רעבים ללחם ואת התפלין לא מכרת, עתה בשביל אתרוג מכרת את התפלין היקרות? ברוב כעסה לקחה את האתרוג ובחמת זעם נשכה אותו במקום הפיטם, ונפסל. רבי יחיאל מיכל לא הוציא הגה מפיו, ואפילו סימן של כעס וקפידה לא הראה, רק אמר לפני המקום, רבונו של עולם, תפלין מהודרות כבר אין לי, ואתרוג כשר גם כן אין לי, הריני מקבל את גזירתך באהבה, לידי כעס לא אבוא, ואת שלום הבית לא אפר. בליל חג הסוכות נראה אליו אביו הצדיק בחלום, וגילה לו, שהמעשה האחרון שכבש את יצרו ולא הקפיד, עשה רושם כביר בשמים, ומכאן ולהבא יושפע עליו שפע רב בפרנסה טובה, ולא יחסר לו כל טוב.

מי שמאמין שכל מה שקורה זה מאיתו יתברך ממילא אין לו כעס

הטבע בעולם שאדם מתכנן שכל מיני דברים בחיים שלו שילכו בסדר מסוים, ואם האדם רואה שהדברים הולכים לא לפי הסדר שהוא תיכנן, מיד בא על האדם כעס, אבל אומר רבינו הקדוש בעל התניא (תניא אגורת הקודש כ"ח) צריך האדם לדעת שכעס בא לאדם מחסרון

באמונה בבורא עולם, כי מי שיש לו אמונה שלימה בבורא עולם הוא מאמין שכל מה שקורה זה מאתו יתברך, וממילא אין לו כעס כי אם היית מאמין שכל מה שקרה לך זה מאתו יתברך לא יהיה לך שום כעס.

המסמר יוצא אבל החור נשאר

ומספרים מעשה באדם שהיה לו בן כעסן והיה האבא נותן מוסר לבן שלא יכעס, ואמר האבא לבן כל יום כשאתה כועס תנעץ מסמר בדלת וכך נעץ 50 מסמרים בדלת, אחר כך אמר האבא מעכשיו כל פעם שאתה לא כועס תוציא מסמר אחד עד שבסוף הוא הוציא את כל המסמרים. והוא ראה שלמורת זאת נשאר חור היכן שהיה הנקב. אמר האבא בני תדע לך שאתה כועס אתה אומר מילים קשות ואתה נועץ מסמר בלב של בני אדם ולמרות שאח"כ אתה מפייס אותם מ"מ נשאר להם רושם של צער כמו בדלת שלמרות שהמסמר יוצא אבל החור נשאר.

המוכה שחין שכעס ושבר את הכד מים וכל מקום שניתז עליו מים נתרפא

ועד כמה מפסידים בגלל הכעס כתב בספר 'כף החיים' של הרב חיים פלאג'י (סימן לא אות נג) וז"ל, אחר ההבדלה כשסיים כל הפסוקים, ישתה מים שאובים מקודם ההבדלה, או אחר ההבדלה, (כוונת הרב ששאבם קודם ההבדלה או אחר ההבדלה).

שהרי כתב הכל בו (סי' מא ד"ה פורים שחל), וזה לשונו, נהגו הנשים לדלות מים במוצאי שבת, תכף שישמעו ברכו, שמצינו באגדה, שבארה של מרים בימה של טבריא, וכל מוצאי שבת מחזירן על כל בארות ועל כל מעיינות, וכל מי שהוא חולה ויזדמן לו מים וישתה, אפילו כל גופו מוכה שחין, מיד נרפא, ומעשה באדם אחד, שהיה מוכה שחין, והלכה אשתו במוצאי שבת לשאוב מים, ונתעכבה יותר מדאי, ונזדמנה לה בארה של מרים, ומלאה כדה מאותן המים, כיון שבאה אצל בעלה, כעס עליה, ומרוב כעסו, נפל כדה משכמה ונשבר הכד, ונפלו מטיפי המים על בשרו, ובכל מקום שנתנו המים, נרפא השחין, ועל זה אמרו חכמים, רגזן לא עלתה

בידו אלא רגזנותו, ולכך נהגו לשאוב מים בכל מוצאי שבת, עד כאן לשונו. ומכאן תוכחת חיים, לבל יהיה כועס, בכל מקום ובכל זמן, אפילו בדבר שראוי לכעוס, כי כעס בחיק כסילים ינוח, ובפרט במוצאי שבת, כי הלא תראה כי על ידי הכעס איבד טובה הרבה, שאם לא היה כועס, היה שותה מן המים, והיה מתרפא כל גופו. וזה הוא כוונת הכתוב בספר קהלת (יא י), והסר כעס מלבך והעבר רעה מבשרך, שאם היה מסיר הכעס מלבו, היה מתרפא כל בשרו, (שכוונת הפסוק היא שעל ידי שיסיר הכעס היה מעביר רעה מבשרו).

אדוני המלך התכתי את לשונו הרעה והרכבתי לו לשון טובה

מסופר על רבי שמואל הנגיד שהיה המלך אוהבו מכל השרים הגויים, והיו הגויים מקנאים בו יום והמלך היה מוסיף לאהוב את רבי שמואל הנגיד יותר ויותר, יום אחד המלך נסע ביחד עם רבי שמואל הנגיד ועברו דרך השוק ושמעו איזה אדם שהיה שר ומנגן בקול גדול והתקרבו לשמוע, והיו שומעים ששר דברים נגד רבי שמואל הנגיד והיה מקלל אותו והמלך כעס מאוד, ואמר לרבי שמואל הנגיד שיחתוך את לשונו של אותו אדם, קרא רבי שמואל לאותו אדם, וכשבא לפניו א"ל רבי שמואל מהיום אני כל חודש ייתן לך פרנסה, אותו אדם יצא מביתו של רבי שמואל הנגיד והודה לו, אחרי כמה חודשים שוב פעם עבר המלך באותו מקום ושמע שוב את אותו אדם שר ומנגן בקול, התקרב המלך ועכשיו הוא שומע את אותו אדם שר ומברך ומהלל את רבי שמואל הנגיד, ושאל המלך את רבי שמואל הנגיד איך הוא שר למה לא חתכת את לשונו, א"ל רבי שמואל למלך אדוני המלך חתכתי את לשונו הרעה והרכבתי לו לשון טובה כי עכשיו הוא משבח ומפאר אותי.

ציפה את הרכב שהנה לו בחניה בבימון

מרן הרב עובדיה יוסף זצוק"ל סיפר היה יהודי אחד שהיה כועס מכל דבר ודבר, ואיפה שהיה גר לא היה קל למצוא חניה וכל פעם שכן אחר היה חונה לו בחניה, והוא היה כועס כעס

גדול, והיהודי הזה היה נהג במשאית מערבל ביטון יום אחד הגיע לבית וראה שחונה שם רכב מרוב שהוא כעס מה עשה התקרב עם המשאית ליד הרכב וכל הבטון שנשאר לו במערבל פתח וכיסה את כל הרכב שחנה לו בחניה ציפה אותו בביטון ואחר כך הלך חנה את המשאית שלו בצד וניכנס לבית שלו הוא רואה כולם שמחים שאל אותם מה אתם שמחים אמרו לו שעשו לו הפתעה וקנו לו רכב חדש ומה התברר שאת הרכב שכיסה כולו בביטון זה הרכב החדש שהם קנו לו מה שאדם עושה מתוך כעס תמיד הוא מפסיד.

תתנהג תמיד לדבר כל דבריך בנחת לכל אדם

רבינו הרמב"ן כתב את איגרת הרמב"ן, וכתב לבנו שירגיל לקרוא את האיגרת הזאת בכל יום וכל מי שירגיל את עצמו לקרוא את האיגרת הזו בכל יום מובטח לו שהוא בן העולם הבא, וכך הוא כותב שמע בני מוסר אביך ואל תיטוש תורת אימך תתנהג תמיד לדבר כל דבריך בנחת לכל אדם ובעל עת ובזה תנצל מן הכעס שהיא מידה רעה להחטיא בני אדם.

וכי כך עונים את המעוקות

וכן רואים במדרש (בב"ר עא ז) שיעקב אבינו כעס בשעה שבאה רחל ואמרה לו (בראשית ל א) הבה לי בנים ואם אין מתה אנוכי, כעס יעקב ויחר אף יעקב ברחל ואמר לה (שם ל ב) התחת אלקים אנכי שאמר לה וכי אני בורא עולם שמנע ממך בנים. א"ל הקב"ה ליעקב האישה הזאת שרויה בצער וכך אתה עונה לה, וכי כך עונים את המעוקות, חייך שכל בניך יעמדו וישתחוו לפני בנה, ובסוף כל בניו של יעקב ירדו למצרים והשתחוו ליוסף. ורואים עד כמה חמור הוא הכעס שמפני זה הוצרכו להשתחוות לבנה.

אם תגיע לידי כעס אל תעשה שום דבר אלא תמתין עוד יום אחד

מובא בספר חסידים (סי' תרנה). מעשה בחסיד אחד שהיה לו בן יחיד, וחינכו לתורה ומוסר, והיה הבן מכבד את אביו ביותר, בשעת פטירתו של אביו, קראו אליו, וציוהו לאמר, כשם שאתה מכבדני בחיי, כך תכבדני אחרי מותי, ואני מצוך שכאשר אתה

כועס עצור רוחך, וכבוש יצרך, ותלין כעסך לילה אחד, לאחר פטירת אביו, נשא אשה וישב עמה שנה אחת, ולא היתה לו פרנסה, וקיבל רשות מאשתו ונסע למדינת הים, ונתעכב שם שנים רבות, ואחר כך נתן דעתו לחזור, והגיע לביתו בלילה, וראה דרך החלון שאשתו יושבת עם בחור אחד יפה תאר, והיא מנשקת אותו, והוא מנשק אותה, חרה אפו מאד בראותו שאשתו בוגדת בו, שלף חרבו מתערה וביקש להרוג את שניהם, ואחר כך לאבד את עצמו לדעת, ומיד נזכר בצוואת אביו, תלין כעסך לילה אחד, והשיב חרבו לתערה, והלך לו לגן העיר ונתנמנם שם, בבוקר הלך להתפלל בבית כנסת שיש שם מנינים רבים, זה אחר זה, והנה הגיע לשם אותו בחור שהיה יושב בלילה עם אשתו, אמרו לו האנשים מהקהל, לאחר שזיהו את האורח, לך ושאל בשלומו של האורח הזה, שהוא אביך קנך הוא עשך ויכוננך, וכך היה, שאל בשלומו ונישק את ידיו, באותה שעה נודע לו שהניח את אשתו מעוברת, והבחור הזה הוא בנו אשר נולד לו מאשתו הצנועה והכשרה, פתח פיו ואמר, ברוך יהיה מר אבי שציוני לעצור את כעסי וללין כעסי לילה אחד, וברוך טעמו שמנע אותי מלבוא בדמים, ותהיה מנוחתו כבוד, וברוך השם שסייעני לכבוש את יצרי, וכשבא לביתו אמר פתחי לי אחותי רעיתי תמתי, ועשו שמחה גדולה עד מאד.

רוב הנדרים שאדם נודר ונשבע זה מתוך כעס

בתחילת הפרשה התורה מדברת בעניני נדרים ובהמשך הפרשה התורה מדברת בגנות הכעס ולמה התורה הסמיכה ענין נדרים למידת הכעס כדי לרמוז לנו שרוב הנדרים שאדם נודר ונשבע זה מתוך כעס שבגלל שבא לידי כעס בא לידי שבועה כי עבירה גוררת עבירה.

אפילו שנגזר עליו עשירות ע"י הכעס מפסיד את הברכה

רבינו נחמן מברסלב בליקוטי מוהר"ן (חלק א סימן סח) כותב שהכעס דוחה מהאדם את כל הפרנסה, ואפילו שנגזר עליו שיהיה לו הרבה כסף וכו', על ידי הכעס הוא במו ידיו

דוחה את זה וכו', ובשעה שבא על אדם ניסיון של כעס ידע שבשמים גזרו עליו שפע של פרנסה ויצר הרע רוצה לקלקל זאת ההשפעה על ידי שמביא עליו ניסיון של כעס בכדי לפגוע בפרנסתו והמתגבר על יצרו ולא כועס זוכה לעשירות.

איך יכולים לדעת אם מותר להתקרב אל האדם הזה או להתרחק ממנו?

עד כדי כך שאמרו בזוהר (תצוה קפב א) במאי אתידע לקרבא בר נש בהדיה או לאתמנעא מניה? (-איך יכולים לדעת אם מותר להתקרב אל האדם הזה או להתרחק ממנו?) ברוגזיה ממש ידע ליה בר נש וישתמודע מאן איהו (-בכעסו של האדם נודע מהות כל האדם ומתגלה מי הוא). אי ההיא נשמתא קדישא נטר בשעתא דרוגזוי אתי עליה, דלא יעקר לה מאתרהא, בגין למשרי תחותה ההוא אל זר (-אם אדם שומר על עצמו לא להיות בכעס כדי שלא יהיה נעקר ממנו נשמתו), דא איהו בר נש כדקא יאות, דא איהו עבדא דמאריה, דא איהו גבר שלים (-זה הוא אדם כמו שצריך להיות, הוא עבד של הקדוש ברוך הוא והוא אדם השלם). ואי ההוא בר נש לא נטיר לה, ואיהו עקר קדושה דא עלאה מאתריה, למשרי באתריה סטרא אחרא, ודאי דא איהו בר נש דמריד במאריה, ואסיר לקרבא בהדיה ולאתחברא עמיה (-ואם האדם הזה לא שומר על עצמו לא להיות בכעס, והוא עוקר את הקדושה ממנו, ונכנסת בו סטרא אחרא, האדם הזה הוא מורד בהקדוש ברוך הוא ואסור להתקרב אליו), ודא איהו (איוב יח ד) "טורף נפשו באפו", איהו טריף ועקר נפשיה בגין רוגזיה, ואשרי בגויה אל זר (-אדם שהוא בכעס הוא עוקר את הנפש שלו ושורה בו הסטרא אחרא), ועל דא כתיב (שם) חדלו לכם מן האדם אשר נשמה באפו", דההיא נשמתא קדישא טריף לה, וסאיב לה בגין אפו (-מי שבכעס הנשמה שלו בורחת ממנו, והוא מטמא את עצמו).

פרשת מסעי

בפרשת מסעי אומרת לנו התורה (במדבר לג א) "אלה מסעי בני ישראל אשר יצאו מארץ מצרים לצבאותם ביד משה ואהרון".

התורה הקדושה בפרשת מסעי מספרת לנו את כל הארבעים ושתים מסעות שעברו בהם בני ישראל במשך כל הארבעים שנה שהיו במדבר, משעה שיצאו מארץ מצרים ועד זמן שנכנסו לארץ ישראל, ואלה בגימטריה מ"ב, רמז למ"ב מסעות שנסעו בני ישראל.

בספר עבודת ישראל כותב שבימי בין המצרים יש 21 ימים ו21 לילות ביחד זה 42, כנגד 42 מסעות שנסעו בני ישראל במדבר.

שאל הבן את העגלון כמה קילומטרים כבר התרחקנו מן העיר

עמ"י כשיצאו מארץ מצרים כל הזמן עניין אותם כמה כבר אנחנו רחוקים מארץ מצרים, אבל משה רבינו כל הזה חיכה להיכנס לארץ הקודש. ומה סיבת ההבדל ביניהם?

אלא מבאר המגיד מדובנא על פי משל לילד שהתייתם מאמו ואחרי זמן קצר האבא שלו התחתן עם אשה אחרת, והאמא החורגת לא היתה אוהבת את אותו ילד, ולא היתה מתייחסת אליו יפה והיתה מצערת אותו כל הזמן וכל שנות נעוריו של אותו ילד היו מלאות בצער, וכשגדל הבן הלך האבא לחפש לו שידוך, ומצא האבא כלה טובה לבנו באיזה עיר רחוקה מאוד, וכמה ימים לפני החתונה יצאו הבן והאבא לדרך ועלו לעגלה, ואחרי כמה ימים שואל הבן את העגלון תגיד לי כמה קילומטרים כבר התרחקנו מן העיר? ואחרי זמן קצר האבא שאל את העגלון עוד כמה זמן אנחנו מגיעים אל החתונה?

וצריך להבין מה ההבדל בין האב שמחכה לחתונה לבין הבן ששואל כמה זמן התרחקנו מהעיר.

אלא הטבע בעולם שכל אדם מתעניין במה שהוא הכי חשוב לו, הבן היה הכי חשוב לו כמה שיותר להתרחק מהעיר שגרה בו האמא החורגת שהיתה מצערת אותו כל הזמן ולכן הוא שאל את העגלון כמה קילומטרים כבר התרחקנו מהעיר, אבל האבא הדבר

הכי חשוב לו זה שהבן שלו עומד להתחתן הוא התעניין עוד כמה זמן מגיעים לחתונה?

כך אומר המגיד מדובנא בני ישראל כשיצאו ממצרים עניין אותם דבר אחד לברוח ולצאת כבר מארץ מצרים מבית עבדים, אבל להיכנס לארץ ישראל בכלל עדיין לא חשבו על זה, כל מה שעניין אותם זה מתי כבר נצא כמה שיותר מהר מארץ מצרים וכשיצאו מארץ מצרים כל הזמן עניין אותם כמה כבר אנחנו רחוקים מארץ מצרים, כמו שאותו ילד שהאמא החורגת היתה מצערת אותו כל חייו הוא התעניין כמה קילומטרים כבר התרחקנו מהעיר, אבל משה רבינו ידע את מעלתה של ארץ ישראל וידע שכל מטרתם של יציאת מצרים כדי לקבל את התורה ולהיכנס לארץ הקודש.

ארבעים ושתיים מסעות

והתורה מזכירה בדיוק את כל המקומות שעברו בהם בני ישראל, ויש מקומות שבני ישראל חנו בהם זמן קצר, ויש מקומות שבני ישראל התעכבו שם זמן ארוך.

ארבעים ושתיים מסעות כנגד שם מ"ב

ומובא בשם הרב הקדוש רבי שמשון מאוסטרופלי הי"ד זיע"א שכאשר יש צרה בעיר, ובפרט בזמן מגיפה, על כל אחד לומר בשחרית ובלילה את מ"ב מסעות בני ישראל, וישתדל בסיום מ"ב המסעות לומר את תפילת רבי נחוניא בן הקנה "אנא בכח גדולת ימינך", שגם בתפילת אנא בכח יש ארבעים ושתיים תיבות כנגד ארבעים ושתיים מסעות של בני ישראל במדבר, והם כנגד שם מ"ב שהוא אחד משמותיו של הקב"ה, שגם המ"ב מסעות הם כנגד של מ"ב, וכן שם זה רמוז בקדיש שאומר וישתבח ויתפאר ויתרומם ויתנשא ויתהדר ויתעלה ויתהלל כתוב 7 פעמים וכל מילה מתחילה באות ושש כפול שבע שווה 42, ולכן אם יהודי נמצא בצרה יקרא את ה42 מסעות וינצל מכל צרה ומכל מגיפה

בספר נר ישראל, למגיד מקוז'ניץ, מביא בשם הספר עטרת חיים - וכתבו המקובלים בשם הרמב"ן, שכל כך מסוגלת קריאת פרשה זו,

של מ"ב המסעות, שאם קורא אותם אדם, אות באות, תיבה בתיבה, בזמן המגפה בר מינן, יום ביומו, מובטח לו שהוא ניצול ולא ימות במגפה.

וכן רבינו השפת אמת כותב שהתורה הקדושה כתבה את כל סדר המסעות של בני ישראל במדבר, כדי לרמוז לנו שבשעה שיהודי יהיה בצרה שיזכיר את המ"ב מסעות של בני ישראל וינצל מכל צרה שבאה עליו.

מדוע התורה כתבה את כל הארבעים ושתיים מסעות

ידוע שאין אות מיותרת בתורה והתורה מדוקדקת מאוד שכל אות באה ללמד אותנו איזה דבר, ולכאורה צריך להבין מדוע התורה טרחה לכתוב את כל הארבעים ושתיים מקומות שעברו בהם בני ישראל במדבר, מה זה בא ללמד אותנו?

כדי לחזק בנו את האמונה בבורא עולם

אלא אומר רבנו בחיי בספרו "כד הקמח" (ערך סוכה), בשם הרמב"ם, וכן הרמב"ן מביא בשם הרמב"ם, שהסיבה שהקב"ה כתב את כל המקומות כדי לחזק בנו את האמונה בבורא עולם, שאם לא היה מוזכר את המקומות שבני ישראל עברו במדבר, היינו יכולים לחשוב שבני ישראל עברו במדבר אבל הם היו סמוך לישוב בני אדם וכך הם התקיימו שקנו משם אוכל ומים, ולכן התורה כתבה לנו את כל המקומות שכל המקומות האלו שעברו בהם בני ישראל והם היו בלב המדבר מקום שומם שאין בו לא אוכל לא צמחיה לא מים לא בעלי חיים, ובני ישראל הלכו שם לא שנה אחת אלא ארבעים שנה, ובני ישראל היו קרוב לחמישה מיליון בני אדם, ובני ישראל התקיימו במדבר מעל הטבע בדרך נס, שהקב"ה הוריד להם אוכל מן השמים, והבאר של מרים היתה מוציאה להם מים, והתורה מעידה "זה ארבעים שנה לא חסרת דבר", בשר ודם שבא אצלו אורח מכין לו ביום הראשון בשר, ביום השני רק עופות, ביום השלישי דגים, ביום הרביעי ירקות, ביום החמישי לא מכין לכבודו שום דבר, אלא אומר לו מה שאני אוכל תאכל יחד איתי, אבל לעומת זאת הקב"ה במשך ארבעים שנה אומר לעם ישראל "זה

ארבעים שנה לא חסרת דבר" לא היה חסר לכם שום דבר, עד היום האחרון, והיום חוקרים גויים הגיעו למסקנה שיש סימן באדמה לכל הארבעים ושתיים המקומות שעברו בהם בני ישראל בהיותם במדבר.

וזה לשון הרמב"ן הכל היה מקום נס, המקום לא היה מקום חריש וקציר, ולא היה מקום ישוב בני-אדם, היה מקום מבודד לגמרי, ובא הכתוב להנציח, שהכל היה על דרך נס. הקב"ה נשא את עם ישראל, 42 מסעות, כאשר יישא האומן את היונק.

הקב"ה מנהיג אותנו מעל הטבע הבריאה

לכן התורה כתבה לנו את כל סדר המסעות, כדי שנלמד שהקב"ה דואג ליהודי מעל הטבע, אבל בתנאי אחד שיהודי מבטל את השכל ומתחזק באמונה בבורא עולם כמו בני ישראל שהלכו באמונה שלימה, כמו שהנביא אומר (ירמיהו ב ב) "זכרתי לך חסד נעוריך אהבת כלולותיך לכתך אחרי במדבר בארץ לא זרועה", שהקב"ה אומר אני זוכר לכם את החסד שהלכתם אחרי במדבר במקום שומם והלכתם אחרי באמונה שלימה וחזקה, וכן כתב הספורנו שרצה האל יתברך שייכתבו מסעי ישראל להודיע זכותם בלכתם אחריו, "זכרתי לך חסד נעורייך אהבת כלולותיך לכתך אחרי במדבר בארץ לא זרועה".

ודאי שהקב"ה יכול לדאוג לך לפרנסה

לפעמים יהודי נמצא בצרה ולא מבין מאין תבוא לו הישועה, על ידי שיתסכל בפרשה שלנו הוא יבין אם בורא עולם יכל להאכיל 5 מיליון בני אדם במדבר במשך 40 שנה, ודאי שהקב"ה יכול לדאוג לך לפרנסה ולהכין לך דרך של ברכה לכן התורה כתבה את כל המקומות שבני ישראל הלכו במדבר.

לא כל הארבעים שנה שהיו במדבר היו בתנועה

ועוד אומר רבנו בחיי שהסיבה שהתורה כתבה את כל הארבעים ושתיים מסעות שעברו בני ישראל במדבר, כדי שלא יעלה בדעתם שכל ארבעים שנה שהיו במדבר, כל הזמן היו בתנועה, אלא היו רק ארבעים

ושתים מסעות, וגם מסעות אלו לא היו עם סדר מסוים, שבמקום אחד היו אחד עשרה שנה ובמקום אחר יום או לילה בלבד, והכל היה בהוראת אלוק ממעל, וכדי להודיע שלא היו הולכים במדבר ללא מטרה כאנשים טועים, מספרת לנו התורה שהיו מתענגים והיה להם כדי סיפוקם יותר מאלו היושבים ישיבת קבע, לכן אמרו את המשל למלך שהיה בנו חולה והיה מוליכו ממקום למקום לרפואתו, כיון שחזרו, הזכיר לו אביו את כל המקומות ששהו בהליכתן, כאן ישבנו כאן הוקרנו כאן חששנו בראשך.

יש בתיאור המסעות רמז לגאולה העתידה לבוא

ועוד, יש בתיאור המסעות רמז לעתיד שכל הנביאים מסכימים שהגאולה העתידה שלה אנו מצפים תהיה בדמיון הגאולה הראשונה, וכן אמר הנביא מיכה (ז טו) "כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות", וכשם שיצאו בגאולה הראשונה אל המדבר, כך גם בגאולה האחרונה עתידין שיצאו הרבה מישראל אל המדבר ויעברו על מקומות אלו והקב"ה ינהלם ויכלכלם שם כמו שעשה לישראל במדבר, וזהו דבר הנביא (יחזקאל כ לה) "והבאתי אתכם אל מדבר העמים", וזה נרמז בפרשתנו, שכתוב פעמיים "מוצאיהם" - "ויכתוב משה את מוצאיהם למסעיהם", וחזר ואמר "ואלה מסעיהם למוצאיהם", כדי לרמוז על יציאה ראשונה ואחרונה.

החיים של יהודי הם מסע אחד ארוך מיום שבא לעולם הזה עד שיוצא מהעולם זה

בספר "דגל מחנה אפרים" מביא בשם אדוני אבי זקני הבעל שם טוב זי"ע, וזו לשונו, כל מ"ב מסעות, הם אצל כל אדם מיום היוולדו, עד שובו אל עולמו, כי מיום הלידה והוצאתו מרחם אמו, בחינת יציאת מצרים כנודע, אחר כך נוסע ממסע למסע עד בואו לארץ החיים העליונה.

רבי ישראל הבעל שם טוב אומר שבאה התורה לרמוז לנו תדע לך שהחיים של יהודי בעולם הזה הם מסע אחד ארוך מיום שבא לעולם הזה עד שיוצא מהעולם, וכל יהודי באשר הוא, עובר מיום לידתו עד יום פטירתו מ"ב מסעות וכמו שבני ישראל במדבר חלק מהזמנים נסעו

וחלק עצרו חלק היו בעליה וחלק מהזמן היו בירידה, כך החיים של האדם יש זמן של הליכה ויש זמן של עצירה יש זמן של עליה ויש זמן של ירידה, יש עצירות בחיים של שעות, יש עצירות של שנה, יש התמודדויות ארוכות ויש התמודדויות קצרות, אבל צריך לזכור גם אם יש רגעים של ירידה או עצירה, אבל צריך לדאוג שהעצירה או הירידה זה לא יהיה לנצח, וכמו שבני ישראל גם שירדו אבל אחר כך המשכו והתקרבו בחזרה להקב"ה.

ומסיים רבינו הבעל שם טוב וזה לשונו "ובוודאי נכתבו המסעות בתורה, להורות הדרך הישר לאיש הישראלי, לידע הדרך הישר אשר ילך בו כל ימי חייו".

כל יהודי בא לעולם הזה למטרה מסוימת לשליחות מסוימת

וכמו שעם ישראל במדבר היו להם מסעות וניסיונות במשך ארבעים שנה שהיו במדבר, והכל כדי לזכך אותם מהטומאה של ארץ מצרים ולטהר אותם שיוכלו להיכנס לארץ ישראל, כך כל יהודי בא לעולם הזה למטרה מסוימת לשליחות מסוימת, ולכן גם אם נמצא יהודי בזמן שקשה לו הוא צריך לזכור שכמו שעם ישראל במדבר היו במצבים קשים אבל בסופו של דבר ניצלו כי כל יהודי הוא בן של מלך בן של בורא עולם.

התורה פירטה את המסעות כדי שנבין שאין כאן כל מקרה

ועוד תירוץ אומר מרן רבי אהרון לייב שטיינמן זצוק"ל שכל אדם עובר בחייו מסעות רבים, מהם פשוטים ומהם מורכבים. לכל אחד מסעות שונים ומשונים והתרחשויות המיוחדות לו, ומיוחד לו גם אופן התנהלותו בהם, ואומרים לאדם, שים לב, עברת כל כך הרבה מסעות, האם למדת מהם משהו, או אולי הסתובבת כי הכל מקרי כאילו יש כאן איזשהו גלגל ענק שמסתובב ואין אתה רואה לו מטרה ותכלית?! לא לחינם אומר המדרש "התחיל אביו מונה כל המסעות", ולא אמר לו: יודע אתה מדוע קיבלת כאן מכה זו? משום שנהגת שלא כשורה בעניין פלוני, וצער שהיה לך יודע

פרשת מטות מסעי

אתה משום מה בא, משום חטא זה שעשית, התורה פירטה את המסעות כדי שנבין שאין כאן כל מקרה, כדי שהמסעות לא יעברו "ליד" האדם, אלא ישכיל וילמד את הלקח הנכון.

הדרך אל האושר היא... הדרך עצמה

כך גם האדם, צריך "ללכת" ממדרגה למדרגה, להתגבר על קשיים, להתקדם ולהתעלות כל הזמן במהלך המסע האישי של חייו במקום לחכות לחתונה שלך או לידת הילדים או לחתונה של הילדים שלך ו"להיות מאושר", זכרו כי הדרך אל האושר היא... הדרך עצמה.

וכח הסגולה של קריאת המ"ב מסעות היא לתת כח לאדם, להתחזק ולקבל כח מהשם יתברך שהוליך את אבותינו במדבר, להתמודד כל אדם במסע החיים שלו במקום בו הוא נמצא.

אחר כך חזרו והתקרבו להקב"ה ולא התייאשו מן התשובה

ואומר רבינו החפץ חיים הטבע בעולם שיצר הרע מכניס באדם יאוש מן התשובה שיהודי בא לעשות מצוה יצה"ר אומר לו וכי הקב"ה צריך את המצוה שלך הרי אתה יודע בעצמך כמה עבירות חמורות עשית ושיהודי נופל יצר הרע מנסה שלא יקום, אבל באה התורה ללמד אותנו גם אם נפלת תקום כמ"ש (משלי כד טז) "שבע יפול צדיק וקם" שאיך זכה להיות צדיק שגם שנפל שבע פעמים אבל הוא לא נפל ליאוש אלא קם בחזרה להתקרב להקב"ה וכל רגע יש נסיון והקב"ה יודע כמה יצה"ר קשה ושיצה"ר כל הזמן מנסה לנתק אותו מהשורשים שלו אבל הקב"ה אומר תלמד מהפרשה שלנו שבני ישראל גם שהתרחקו מהקב"ה והלכו ועבדו עבודה זרה בחטא העגל אבל אחר כך חזרו והתקרבו להקב"ה ולא התייאשו מן התשובה, כך גם אתה גם היה לך זמן של ירידה בעבודת השם אבל תחזור בחזרה ותתקרב להקב"ה.

כדאי לנו כל הדרך הזאת העיקר שזכינו להיכנס לארץ ישראל

המדרש אומר משל למה הדבר דומה

למלך אחד שבנו היחיד היה חולה מאוד ולקח אותו המלך בדרך רחוקה וקשה כדי לרפאות את הילד והילד היה מתלונן הדרך קשה עלי מאוד והיה האבא מעודד אותו והבן התרפא והאבא חזר בדרך עם בנו והיה מזכיר לו בני שהיית בדרך הלוך כמה היה קשה לך כאן אבל עכשיו הילד שמח עכשיו שאני בריא היה שווה לי כל הדרך שהלכתי, הנמשל שבני ישראל הלכו במדבר היו מתלוננים קשה עלינו הדרך אבל שנכנסו לארץ ישראל אמרו היה כדאי לנו כל הדרך הזאת העיקר שזכינו להיכנס לארץ ישראל.

בני ישראל בגלות קרוב לאלפיים שנה כמה סבל וכמה קושי, אבל שיבוא מלך המשיח יאמרו בני ישראל היה שווה כל מה שעברנו העיקר שזכינו לגאולה שלימה.

משל למלך שהיה בנו חולה

ויכתוב משה את מוצאיהם למסעיהם על פי ה' ואלה מסעיהם למוצאיהם (לג ב) וכתוב במדרש (תנחומא מסעי ג, הובא ברש"י שם) ורבי תנחומא דרש בו דרשה אחרת משל למלך שהיה בנו חולה והוליכו למקום רחוק לרפאותו, כיון שהיו חוזרין התחיל אביו מונה כל המסעות אמר לו כאן ישננו, כאן הוקרנו, כאן חששת את ראשך, כך אמר לו הקב"ה למשה, מנה להם את כל המסעות היכן הכעיסוני, לכך נאמר אלה מסעי בני ישראל.

המשל בא להסביר לנו את התועלת שבסיפור ומנין המסעות, אבל עדיין צריך להסביר גם את המשל גופא, לשם מה באמת צריך להזכיר לבן את כל מה שעבר עליהם בדרך?! הלא עתה הוא בריא, וכל מה שהיה אינם אלא זיכרונות לא נעימים!

ונראה, שלמלך זה היתה כוונה עמוקה בסיפור זה, הוא רצה ללמד לבנו את הלקח שעליו להפיק לעתיד חייו, בשעה שהוליך את בנו למקום המרפא, בודאי לא הפסיק הבן להתאונן על טלטולי הדרך הקשים שעוברים עליו - לא רק שהוא חולה ומתייסר בכאבים, אלא שעוד מטלטלים אותו ממקום למקום, ומוסיפים לו יסורים! הלא זו אכזריות מאין כמוה! באותה עת, לא היה לאב מה לענות, וכי במה אפשר להרגיע אדם בעת צערו? רק דבר אחד יכול

פרשת מטות מסעי

היה לומר לו: "תהיה בטוח שאיני מתכוון להרע לך, אתה יודע שאיני דורש אלא טובתך, וממילא תוכל לסמוך עלי, שכל זה כדאי לך".

אבל עכשיו, משנתרפא הבן וחוזר למקומו בשלום, מראה לו האב את כל המקומות, שבהם נתייסר בזמנו ביסוריו בעת ההליכה. "תזכור מה שאמרת לי, איך נתרעמת עלי. ועכשיו תאמר בעצמך: צדקתי, או לא צדקתי? היית חייב לסמוך עלי בעינים עצומות, להאמין שזה לטובתך. אבל עכשיו אתה רואה זאת בעיניך: הכל היה לטובה".

וכך היתה גם כוונתו של הקב"ה, כשאמר למשה רבנו לסכם את כל המסעות, בתום ארבעים שנות נדודיהם במדבר. בזמנו, הרבו בני ישראל להתרעם על גורלם המר, שעליהם להיות נודדים במדבר. הם לא היו מסוגלים לראות ולהבין, איזו תועלת תצמח להם מכל זה. רק האמונה שהאמינו בהקב"ה נתנה להם את הכח לעמוד ביסורים אלה.

עתה יכלו להביט על המסעות במבט אחד

עתה ראו בחוש, כיצד חינך אותם הקב"ה והכין אותם לקראת העתיד בארץ ישראל, במשך אותם ארבעים שנות נדודים במדבר, כיצד עלו ממדרגה למדרגה בכל מסע ומסע, עד שהיו ראויים לנהל חיי תורה אמיתיים בארץ אבותיהם.

בזה ניתן להסביר את שינוי הלשון שבפסוק שלפנינו: בתחילתו נאמר "ויכתב משה את מוצאיהם למסעיהם על פי ה", ואילו בסופו נאמר: "ואלה מסעיהם למוצאיהם". הלא דבר הואי אלא הוא אשר אמרנו: משה ראה וכתב את "מוצאיהם" את היציאה ממקומות החנייה, במבט שלו: "למסעיהם" - הם שימשו כהכנה למסע חדש, לעלייה רוחנית חדשה, אבל בשעתו, במבט של ההווה, הם נראו אחרת. "אלה מסעיהם למוצאיהם" כל תכלית המסע נראתה להם כגאולה ממקום חנייתם שהיה כבד עליהם, הם לא ראו במסע ענין חיובי, אלא שמחו בעצם האפשרות לנסוע מכאן. רק עתה, בעת הכתיבה, התגלה גם הפן החיובי - "מוצאיהם למסעיהם".

ומן העבר אל העתיד - כשתבא

פרשת מטות מסעי

הגאולה השלימה בב"א, נוכל גם אנחנו לראות ולהבין, מהו הטוב הטמון בכל מה שעובר עלינו, כיצד מה שנראה לנו רע אינו אלא הכנה הכרחית לטוב האמיתי, שאליו אנו מצפים בכל יום ויום.

יש ישועה על ידי שליח ויש ישועה שבאה לאדם ישירות מבורא עולם

כתוב בתורה (במדבר לג א) "אלה מסעי בני ישראל אשר יצאו מארץ מצרים לצבאותם ביד משה ואהרון", אומר המדרש יש שני סוגים של ישועה על ידי הקב"ה יש ישועה שבאה על ידי שליח, ויש ישועה שבאה לאדם ישירות מבורא עולם בלי שליח.

וההבדל ביניהם הוא שישועה שבאה ע"י שליח היא לא לנצח, אבל ישועה שבאה ישירות מהקב"ה היא לנצח, ולכן אנחנו אומרים בתפילה רפאני ה' וארפא, כי אם הרפואה היא על ידי רופא היא לא לנצח, אבל כשהרפואה היא על ידי הקב"ה היא לנצח, ולכן בני ישראל יצאו ביד משה ואהרון, כיון שהיתה ע"י שליחים לכן הגאולה היא לא לנצח אלא לזמן מוגבל, ולכן באמת בסופו של דבר בני ישראל עברו 4 גלויות, גלות בבל מדי יוון ואדום. ואומר המגלה עמוקות שיש רמז לזה בפסוק 'אלה מסעי בני ישראל', אלה א אדום, מסעי מ מדי, בני ב בבל, ישראל י יוון, אבל הגאולה האחרונה תהיה על ידי הקב"ה בכבודו ובעצמו, ולכן הנביא אומר הגאולה האחרונה היא לנצח כמ"ש (ישעיהו מה יז) "ישראל נושע בה' תשועת עולמים" כי היא לנצח.

למה הקב"ה הטריח את בני ישראל

ושואלים רבותינו ז"ל שלכאורה למה הקב"ה הטריח את בני ישראל טירחא כל כך גדולה במשך ארבעים שנה שהיה מסובב אותם במדבר בארבעים ושתיים מסעות?

אלא אומרים רבותינו ז"ל על פי מה שהגמרא אומרת במסכת ברכות (ה א) תניא רשב"י אומר שלוש מתנות טובות נתן הקב"ה לישראל וכולם לא נתנם אלא על ידי יסורים ואלו הן תורה ארץ ישראל ועולם הבא.

והסיבה שהקב"ה סיבב שבני ישראל

התעכבו במדבר ארבעים שנה ורק אחר כך יזכו להיכנס לארץ ישראל, בגלל שארץ ישראל נקנית ביסורים וכדי לזכות להיכנס לארץ ישראל היו חייבים לעבור יסורים.

רוצה אדם בקב שלו יותר מתשעה קבים של חברו

והסיבה שארץ ישראל נקנית ביסורים?

כי הטבע של האדם בעולם הזה שמתי האדם מעריך איזה דבר רק כאשר הוא טרח והתייגע עליו אבל דבר שבא על האדם בלי טורח הוא פחות מעריך, וכמו שמובא בגמרא (בבא מציעא לח א) שאם אדם נתן לשומר שישמור לו על הפירות שהוא גידל ורואה השומר שהפירות עומדים להירקב, לא ימכור אותם אלא יחכה עד שיבוא ואפילו שהרוב יתקלקל, כי חביב על האדם קב שלו שהוא טרח עליו יותר מתשעה קבין של חברו שלא טרח והתייגע עליהם. וכמו שאמר רב כהנא רוצה אדם בקב שלו יותר מתשעה קבים של חברו.

וכך אומר המדרש בני ישראל כשהיו במדבר ירד להם אוכל מן השמים המן במשך 40 שנה, ובסוף מה הם אמרו (במדבר כא ה) ונפשנו קצה בלחם הקלוקל ולכאורה איך אפשר לומר דבר כזה על המן שהיה אוכל של המלאכים והיו בו כל הטעמים שבעולם?

אלא דבר שאדם לא טרח עליו ולא עמל עליו הוא לא חביב על האדם וכמו שדוד המלך אומר (תהלים קכח ב) יגיע כפיך כי תאכל אשריך וטוב לך, ולכן כדי שידעו להעריך את מעלתה של ארץ ישראל לכן לא נכנסו בקלות לארץ ישראל אלא רק אחרי ששהו במדבר ארבעים שנה.

כל זמן שנשאר לך מהכסף שלי לא היה אכפת לך שאני שורף

הבן איש חי מספר מעשה באדם אחד שהיה עשיר ורצה ללמד את בנו מלאכת המסחר, אבל הבן לא היה רוצה לעמול ולטרוח כי לא היה חסר לו שום דבר, והיה מרמה את אביו כאילו הוא עובד ולכן הבן היה הולך לטייל, ובערב מביא לאבא כמה מטבעות והיה אומר זה מה שהרווחתי היום, והיה האבא לוקח את הכסף

וזורק לאשפה עד שנגמר לבן הכסף, והבן יצא לעבוד והביא לאבא כמה מטבעות והאבא זרק אותם לאשפה, והיה אומר הבן לאבא אבא למה אתה זורק את הכסף לאשפה חבל ואמר האבא היום התחלת לעבוד, שואל הבן את האבא איך אתה יודע אמר לו האבא עד היום כאשר שזרקתי את הכסף שהבאת לי לאשפה, לא אמרת לי חבל על הכסף כי לא עבדת וטרחת עליו, אבל היום שאמרת לי חבל על הכסף הבנתי שכבר התחלת לעבוד כי מה יקר וחביב על האדם רק מה שאדם טרח עליו, לכן הקב"ה לא הכניס את בני ישראל בקלות לא"י כדי שתהיה חביבה עליהם, וכמו שכתוב (תהלים קכו ה) הזורעים בדמעה ברינה יקצורו מה שאדם טרח בעמל גדול אחר כך יש לו שמחה גדולה שבא לקצור.

למה יציאת הרוצח בשגגה מהגלות תלויה במיתת כה"ג

וידבר ד' אל משה לאמר, דבר אל בני ישראל ואמרת אליהם כי אתם עוברים את הירדן ארצה כנען, והקריתם לכם ערים ערי מקלט תהיינה לכם ונס שמה רוצח מכה נפש בשגגה, (לה י-יא) "כי בעיר מקלטו ישב עד מות הכהן הגדול ישוב הרוצח אל ארץ אחוזתו" (לה כח).

בהמשך פרשת השבוע אנו קוראים שלפני שבני ישראל עומדים להיכנס לארץ ישראל, הקב"ה מצווה את משה רבנו שיבנו ששה ערי מקלט למי שהרג נפש בשוגג, שבזמן שבית המקדש היה קיים אדם שהיה רוצח נפש במזיד היה חייב מיתה אבל מי שהרג נפש בשגגה בלא כוונה היה גולה לעיר מקלט והיה נמצא בעיר מקלט עד שימות הכהן הגדול ואם היה יוצא הרוצח מהעיר מקלט קודם זמנו היו יכולים קרובי ההרוג להורגו.

ושואלים חז"ל לכאורה עונש זה אינו מובן וכי יש קשר בין העונש המגיע לרוצח לבין מות הכהן הגדול?

ועוד הרי יוצא שרוצח אחד יגלה לשנים רבות בעוד שחברו שעשה אותו מעשה ישב ימים ספורים בלבד, היכן כאן הצדק?

אלא מבאר רבנו עובדיה ספורנו זיע"א (במדבר לה כה) שכאשר שגוזרים בית דין עונש על אדם שרצח, אם יש עדים והתראה הרי הוא נקרא מזיד ואחת דינו להמית ואם לאו הוא פטור

מכלום.

אמנם ברוצח בשוגג יש אחד שהיה קרוב לאונס ויש שהוא קרוב לפשיעה איזה צדק להעניש את כל השוגגים באותה מידה?

וגם יש לחשוש אף על פי שנראה שוגג אולי כוונתו היתה במזיד ואיך נוכל להעניש את כל השוגגים בשוה?

ודאג הקב"ה שהצדק יעשה לרוצח בשוגג, ולכן לא נקבע זמן קבוע לעונש, אלא תלה הקב"ה דבר זה במיתתו של הכהן הגדול, שבכך הוציאה התורה את קביעת העונש מידי בית דין של מטה והשאירה ענין זה לבית דין של מעלה להשגחה פרטית, שרק היא יכולה למדוד העונש בדיוק לפי המגיע לו באמת, כי מי שהרג בקרוב למזיד שמגיע לו עונש גדול יזדמן לו כהן גדול שיאריך ימים. כי מי שהרג בקרוב לאונס שאין עונשו מרובה כל כך יסובבו מן השמים שלא ישב בעיר מקלט רק זמן קצר.

לומדים אנחנו מהפרשת השבוע דבר גדול ביותר, שיהודי נמצא במצב שעשו לו דבר רע שלא יעניש אותו אלא ישאיר את הענין בידי שמים וה' ידע איך בדיוק להענישו, וכמו שמצינו ברוצח בשוגג שהבית דין לא היו יכולים לדעת מה היתה בדיוק כוונתו אם הרגו במזיד או לא, ולכן אמרה תורה שיהיה בעיר מקלט עד מות הכהן הגדול ואם כוונתו היה במזיד הקב"ה יסובב הענין שהכהן הגדול יאריך ימים, ואם לא היתה כוונתו לרעה אלא בשוגג קרוב לאונס יסובבו מן השמים שלא ישב בעיר מקלט אלא רק זמן קצר.

וכן אמר בתהלים דוד המלך (נה כג) "השלך על ד' יהבך והוא יכלכלך", שפירושו של דבר תשליך את כל הבעיות והצרות שלך לבורא עולם והוא ידאג להצילך מכל רע.

וכן אנו מוצאים ענין זה אצל דוד המלך שבשעה שעמד דוד המלך להיפטר מן העולם אמר בצוואה לבנו שלמה, שלאחר שיפטר מן העולם שיוציא את שמעי בן גרא למות בגלל שהוא קילל את מלך ישראל, והמקלל את המלך חייב מיתה, כמ"ש (מלכים א ב ח) "והנה עמך שמעי בן גרא בן הימיני מבחורים והוא קללני קללה נמרצת ביום לכתי מחנים והוא ירד לקראתי הירדן ואשבע לו בה' לאמר אם אמיתך בחרב, ועתה אל

תנקהו כי איש חכם אתה וידעת את אשר תעשה לו והורדת את שיבתו בדם שאול", וכתוב בנביא שלאחר שנפטר דוד המלך קרא שלמה המלך לשמעי בן גרא ואמר לו אני גוזר עליך שלא תצא מירושלים וביום שתצא מירושלים מות תמות, ומסופר בנביא (שם ב לט) שאחרי שלוש שנים ברחו שני עבדים של שמעי ויצאו מחוץ לירושלים, וכשראה כך שמעי הוא רדף אחריהם ויצא מירושלים, וכששמע שלמה המלך ששמעי יצא מירושלים הוציאו להריגה.

ושואלים חז"ל מדוע שלמה המלך עשה כך שאמר לו שלא יצא מירושלים ואם יצא הוא ימות, הרי אם שלמה רצה לקיים את צוואת דוד המלך היה ישר מוציא את שמעי בן גרא להריגה שהרי זה שציווה אותו אביו. ועוד אולי הוא לא היה יוצא כלל מירושלים?

אלא מבארים חז"ל ששמעי בן גרא היה צדיק גדול והיה ראש הסנהדרין והיה רבו של שלמה המלך כמו שאמרו חז"ל שכל זמן ששמעי היה חי לא נשא שלמה את בת פרעה, ושלמה המלך לא ידע מה לעשות מצד אחד יש מצוה לקיים דברי המת ושמעי קילל את מלך ישראל וחייב מיתה, ומצד שני אולי שמעי לא חייב מיתה כי הוא עשה תשובה, לכן מה עשה שלמה המלך השליך את הדין לבורא עולם, ואמר שלמה לשמעי שלא יצא מירושלים ואם יצא מירושלים יהיה חייב מיתה, ואמר שלמה אם מן השמים שמעי חייב מיתה הקב"ה יסובב את הענין ששמעי יצא מירושלים, ואם הוא לא חייב מיתה הוא לא יצא מירושלים. וכשיצא שמעי מירושלים הוברר הדבר שהיה חייב מיתה מידי שמים.

לומדים אנו מכאן יסוד גדול ביותר שיהודי צריך להשליך על בורא עולם את הספיקות שלו, והקב"ה יושיע אותו כמו שאמר דוד המלך בתהילים (נה כג) "השלך על ד' יהבך והוא יכלכלך" ועל ידי שישען על בורא עולם הקב"ה ינחה אותו בדרך הטובה ביותר.

פטירת אהרון הכהן

אומרת התורה (במדבר לג לז - לט) 'ויסעו מקדש ויחנו בהר ההר בקצה ארץ אדום ויעל אהרן הכהן אל הר ההר על פי ה' וימות שם בשנת

הארבעים לצאת בני ישראל מארץ מצרים בחדש החמישי באחד לחדש ואהרן בן שלש ועשרים ומאת שנה במותו בהר ההר'.

התורה הקדושה בפרשה מספרת על פטירתו של אהרון הכהן, ובשבת הקרובה יחול בדיוק ההילולה של אהרון הכהן שנפטר בא' באב, תאריך הפטירה היחיד שמוזכר בתורה הוא אצל אהרן הכהן בפרשתנו.

ושואל ה"תרומת הדשן", מדוע שונה מיתתו של אהרן מכל מיתת צדיק ומהאבות הקדושים שיום פטירתם לא מופיע, ומדוע בפרשת "חוקת", שם מתואר מיתתו של אהרן לא נכתב מתי נפטר?

ומתרץ התרומת הדשן שאחרי שאהרן מת, כתוב (במדבר כא א) "וישמע הכנעני", ומבואר בגמרא (ראש השנה ג א. הובא ברש"י שם) מה הם שמעו? שמת אהרן והסתלקו ענני הכבוד שהיו בזכות אהרן, והם חשבו שאפשר מעכשיו להילחם בישראל

וכותב בעל ה"תרומת הדשן", שאולי הסיבה שהכנעני חשב שהוא יצליח להילחם עם ישראל כיון שאהרן נפטר בחודש אב, והגמרא בתענית (כט ב) אומרת שחודש אב הוא מזל רע לישראל, לכן התורה פירטה מה הסיבה שהוא יצא להילחם, כי זה היה בחודש אב.

אומר השל"ה הקדוש (של"ה מסכת תענית פרק תורה אור אות קכד) לכן נאמר בגמרא (תענית כו ב) משנכנס אב ממעטים בשמחה ולמה?

אלא מכיון שראש חודש אב, זה זמן פטירתו של אהרון הכהן, על זה ממעטים בשמחה, זה לא קשור לחורבן בית המקדש, אלא לפטירתו של אהרון הכהן.

למה אהרון לא מבקש להיכנס לארץ ישראל?

כתב המגלה עמוקות, (אופן כ"ח) - יש לתרץ קושיה גדולה, מדוע לא ביקש אהרון, על כניסתו לארץ ישראל?

אלא אומר המגלה עמוקות - לפי שראה אהרון שתתגלגל נשמתו בעזרא, בסוד הוא עזרא עלה מבבל, וזה מה שכתוב בפסוק, בספר עזרא (ז ו) הוא עזרא עלה מבבל והוא סופר מהיר בתורת משה אשר נתן ה' אלהי ישראל ויתן לו המלך כיד ה'

אלהיו עליו כל בקשתו... מביאים את כל השושלת שלו, ולכן, כיון שראה אהרון, שתתגלגל נשמת בעזרא הסופר, ועזרא הסופר יהיה בארץ ישראל, ויבנה את בית המקדש השני, לכן הוא לא ביקש!

ואומר השפת אמת - כתוב בספר חסידים, מעשה באדם אחד, שלכל לוויה, היה הולך עם נעלי בית כי אמר לא יכול להיות שאדם נפטר ואני אלך עם נעלים. ולכן בכל לוויה, היה מוריד את הנעלים ונועל נעלי-בית, הקב"ה שילם לו. הוא נפטר בתשעה באב. כל המלווים, הלכו עם נעלי בית. להראות כמה הקב"ה, מייקר אותו.

אומר השפת אמת - אתה יודע מתי הקב"ה סילק את אהרון? בראש חודש אב. שמשנכנס אב, ממעטים בשמחה, כדי שלא יהיה יהודי אחד, שלא יזכור את אהרון הכהן! באותו יום שמתחילים את האבלות, תזכור! זה היום של אהרון הכהן.

הילולת רבי אלעזר אבוהצירא זיע"א

הערב הזה הוא יום ההילולה של הדוד שלנו האדמו"ר הצדיק רבי אלעזר אבוחצירא זצוק"ל שנסתלק מן העולם בז"ך בתמוז והערב הזה מלאו עשר שנים לפטירתו של הצדיק.

והיה צדיק יסוד עולם כל ימיו היה עמל בתורה בקדושה וחסידות ובצומות והיתה לו שמירת העינים שלא היה כדוגמתה שלא הסתכל יותר מארבע אמותיו.

אלעזר ר"ת עין לא ראתה אלוקים זולתך, שפירושו שהצדיק לא הסתכל על שום דבר רק על קדושה, וזה היה כוחו של הצדיק של שמירת העין שלא היה כדוגמתו בקדושת העינים, כמו שכותב בזוהר הק' שעיקר הקדושה של האדם זה תלוי בשמירת העיניים, שכאשר האדם מסתכל על דבר קדוש הוא שואב קדושה, ולהיפך כאשר האדם מסתכל על דבר טמא הוא שואב טומאה, ועל ידי שאדם שומר את עיניו שלא להסתכל בדברים האסורים יכול האדם לזכות לראות מתחילת העולם ועד סופו, וכל הקדושה של האדם הכל תלוי בשמירת העיניים, ולכן הצדיקים לא היו מסתכלים אפילו בפניו של אדם

רשע.

מסופר שפעם שאל הגאון רבי מרדכי אליהו זצ"ל את בבא סאלי זיע"א איך זכיתם לכח הזה שברכותיכם מתקיימות, ענהו הבבא סאלי בענווה: זכות אבות. אמר לו הגר"מ: גם לנו יש זכות אבות (אביו היה הג"ר סלמן אליהו בעל "כרם שלמה" על עץ חיים). אמר לו הבבא סאלי: קדושת הפה וקדושת העינים.

מסופר שבשעת הברית של רבי אלעזר אמר הבא סאלי לבנו הבבא מאיר תתן לתינוק את השם אלעזר א"ל אבל חשבתי לקרוא לו שם אחר אמר לו איך אפשר לא לקרוא לו אלעזר שרבי אלעזר בנו של רשב"י נמצא אתנו ומשתתף בברית המילה.

סיפר הגאון רבי ראובן אלבז שהיה לומד עם הצדיק בישיבת פורת יוסף, והצדיק היה יושן על ארגז ולא על מיטה, ובשעה שהיה לומד וכבר היה עייף היה ממלא קערה של מים קפואים והיה מכניס את רגליו שלא ירדם בשעת הלימוד תורה, רואים עד כמה הצדיקים היו מוסרים נפשם על לימוד תורה.

וכמו שאומרת הגמרא (יומא לט א) אדם מקדש עצמו מלמטה מקדשים אותו מלמעלה, אדם מקדש עצמו בעולם הזה מקדשים אותו בעולם הבא.

וכל מה שהיה גוזר היה מתקיים, כי היה פרוש מכל תענוגות העולם הזה והיה מסגף עצמו מאוד בקדושה ובטהרה.

הגמרא אומרת אחרי שנחרב בית המקדש בני ישראל התנחמו בצדיקים שאף על פי שבית המקדש נחרב אבל אפשר להתקרב להקב"ה על ידי שמתקרבים לצדיקים וכך היהודים מצאו נחמה שאע"פ שנחרב בית המקדש היה להם צדיק שקראו לו גדליהו בן אחיקם עד שקם יהודי מתוך בני ישראל שקראו לו ישמעאל בן נתניה וקם ודקר בחרב את גדליהו ושהצדיק נהרג בני ישראל לא מצאו נחמה וירדו לגלות ואף אחד לא נשאר בארץ ישראל.

כתוב במדרש (איכה רבה א לז) מצינו שסילוקן של צדיקים קשה לפני הקדוש ברוך הוא יותר ממאה תוכחות חסר שתים שבמשנה תורה, ומחורבן בית המקדש, בתוכחות כתיב (דברים כח נט) והפלא ה' את

מכותיך, ובחורבן בית המקדש כתיב ותרד פלאים, אבל בסילוקן של צדיקים כתיב (ישעיה כט יד) לכן כה אמר ה' הנני יוסיף להפליא את העם הזה הפלא ופלא, וכל כך למה (שם ישעיהו כט) ואבדה חכמת חכמיו ובינת נבוניו תסתתר'

הבעל שם טוב הק' אומר בכל דור יש בחינת עשרת הרוגי מלכות וכך הצדיק יסתלק מן העולם בבחינת עשרת הרוגי מלכות, יהי רצון שזכותו תגן על כל הקהל הקדוש.4

מוסדות התורה והחסד **בית מאיר**

השיעור השבועי

מפי מורנו ורבנו האדמו"ר

הרב
שמואל שמעון טולידאנו
שליט"א

שיתקיים בעזרת ה' יתברך
במוסדות התורה והחסד בית מאיר
רחוב העצמאות 39 רובע סיטי אשדוד

ביום שלישי ד' אב 13.7.21

בשעה 20:45 בדיוק

לקבלת שיעורי הרב: 058-4150707